ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XXVI
Број 706
10. јул 1965.

Dan Barry

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

КОЛИКО ВРЕДЕ НАШЕ СТАРЕ КЊИГЕ
КОМАНДИР ЕСКАДРИЛЕ „ЦРНА СМРТ"
АСТРОНОМСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ
ОПАСНИ ЛОВ
ТРАГОМ ПОМОРСКИХ КАТАСТРОФА
РОМАН О ОСВАЈАЊУ КОСМОСА
КОПЉЕ У МРЕЖИ
МАЛОМ ЈУНАКУ ИЗ КЊИГЕ
ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА
АНЕГДОТЕ
ЛЕСИ
ДОГОДИЛО СЕ У...
НЕОБРИЈАНИ КАКТУСИ
СЛИКЕ ИЗ ЦИРКУСА

кроз векове

ПРЕ СТО ГОДИНА

Као нарочито занимљиве вести које су могле да разоноде читаоце у жарке летње дане пре равно сто година, разни листови у свету донели су у јулу месецу 1865. године, поред осталих, и ове:

КИЈЕВ. У мају је кроз Кијев прошао Оренбуршки козачки пук у чијим се редовима налази позната козачка девојка Варвара Зајцова која је по нарочитој дозволи владе ступила у војску да би служила заједно са своја два рођена брата. Приликом пуковске смотре командант пука извео је испред строја козакињу Зајцову која је постала одличан јахач и са осталим војницима делила све тешкоће и учествовала с пуком у многим експедицијама.

ЊУЈОРК. Једна одлука овдашњег суда узбудила је све жене у Сједињеним Америчким Државама. Једној удатој

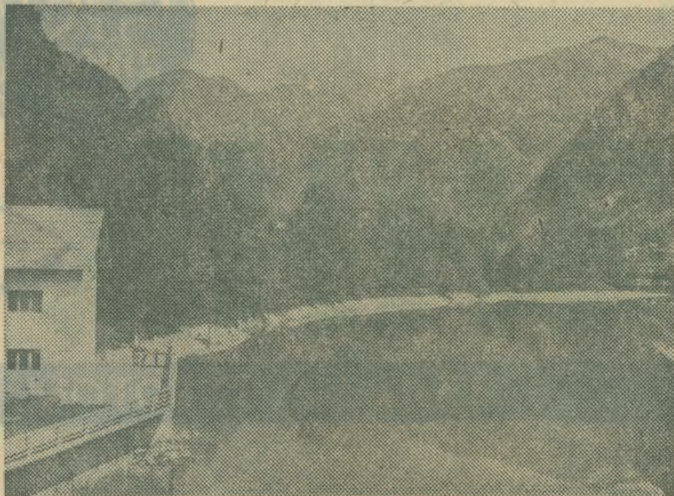
жени муж је нанео неправду: отворио је и прочитао писмо упућено на њено име. Жена је поднела суду тужбу због противзаконитог отварања писма. Суд је одбио тужбу образлажући одлуку овако: „Муж и жена су једно и муж је у сваком случају глава породице". Против овакве одлуке сачињен је протест који су потписале многе жене.

РИМ. Завршено је пресељење италијанске престонице из Торина у Фиренцу где је истовремено свечано прослављен јубилеј Дантеа Алигијерија. У Равени је био нађен Дантеов гроб.

ПЕТРОГРАД. Министарство за поморство саопштава да је при главној физичкој опсерваторији у Петрограду образовано метеоролошко одељење за предсказивање бура у руским морима. То ће омогућити да морнари буду обавештени о временским прогнозама које ће бити основаније од оних које се сада добијају из Париза.

Природне лепоте наше земље

СОЧА

СОЧА КОД МОСТА НА СОЧИ

Соча извире испод западних обронака Триглава из јаког крашког врела, које лежи на 876 м надморске висине. Дугачка је 136,8 км (од чега је 45 км на територији Италије). Њен слив има површину од 3.940 км² (од тога 940 км² или 23,8 одсто припада Италији). Просечан пад Соче је 6,4 м на 1 км тока. Само њено име указује да има хладну воду — сочницу, воду отопљеног леда и снега.

Соча протиче кроз уску долину, која је узводно од Бовца дубока до 1.400 м (према Сребрњаку). Знатније се проширује само код Бовца и Толмина. У Каналској долини, чије је дно покривено дебелим наслагама речно-ледничких наноса, корито Соче се усекло веома дубоко и на више места изгледа као огроман бетонски канал. Слив Соче добија годишње просечно 2.030 мм падавина, док се на планинама узводно од Толмина излучује и преко 3.000 мм падавина годишње. Зато Соча обилује водом. Она уноси у Јадран просечно 143 м³ воде у секунди, што јој са великим падом обезбеђује просечну снагу од 110 хиљада киловата. Сада се од тога користи мањи део у двема хидро електричним централама, саграђеним 1940. године. То су ХЕ Доблар и ХЕ Плаве. Прва има снагу од 34.00 кв, а друга 20.000 кв. Оне произведу заједно годишње 345 милиона киловат-часова електричне енергије.

У БИРОУ ЗА ОБАВЕШТЕЊА

На аеродрому Орли у Паризу, телефон зазвони и секретарица упита:

— Изволите.

— Добар дан, госпођице. Желео бих да знам колико траје пут Париз—Њујорк.

— Само тренутак господине, одговори секретарица и узе да види ред вожње.

— Врло добро, хвала, и слушалица се на другој страни спусти.

ВИТАМИН „ДОБРОГ РАСПОЛОЖЕЊА"

Немачки стручњаци су објавили да постоји и витамин „доброг расположења". Познато је да су понеки људи склони меланхолији и зато они треба да узимају више витамина Б, који је према речима стручњака покретач „доброг расположења". Тај витамин се налази у грашку, празилуку, купусу, целеру, пасуљу и шаргарепи.

ЗРНА ЗНАЊА

ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ

Боље је на правом путу пешачити, него на кривом јахати.

☆

Добар пас никад не лаје улудо.

☆

Добро је имати свуда пријатеља.

☆

Зло се зачас учини, али се тешко исправи.

☆

Кад пас глође кост, ни брата не познаје.

☆

Ко не умије по леду да ходи, нека по њему не игра.

☆

Не чини зла, па неће за тобом говорити зло.

☆

Од зла језика нема горег отрова.

☆

Тешко жабама кад роду за цара узму.

☆

Бољи је добар глас него златан пас.

☆

Добар глас далеко иде, а зао још даље.

☆

За образ даћу свашто, а образ низашто.

☆

Обећање — дуговање.

☆

Свакој рани има лека, а срамоти ни до века.

☆

Чисту образу мало воде треба.

☆

Од једног удара дуб не пада.

☆

Где лаж, руча онде не вечера.

☆

Дрво се на дрво наслања, а човек на човека.

☆

Зло годиште рода иште, а невоља пријатеља.

☆

Један човек не може све знати.

☆

Поштен друг, најбољи пријатељ

НАРОДНЕ ЗАГОНЕТКЕ

1. Кад се коси сијено?
2. Пуна кућа ђака, сви ћуте, један говори?
3. Нешто зрно мало, име му је јао?
4. Бело као гуска, иде као гуска, а није гуска?
5. Два се близанца родише, по свету ходише, а један другога не видеше?
6. Што у гори на једној нози стоји?
7. Ко вазда кука, а невоља му није?
8. Четири брата путем трче, а један другог не може да стигне?

ОДГОВОРИ:

1) Никад, коси се трава
2) Зуби и језик
3) Трн, драча
4) Гусак
5) Очи у глави
6) Печурка
7) Кукавица
8) Четири точка у колима

Аутомат за сортирање металног новца

У Британији је пронађена машина која аутоматски сортира метални новац седам разних величина и вредности. Она га броји по комадима и вредности и ставља у вреће одређене своте, просечно 250.000 у току осмочасовног радног дана.

Машина такође штампа колики је укупан збир и оставља место за уношење података о новчаницама, заложницама и признаницама омогућују ћи да се њихове вредности додају збиру приликом свакког бројања и на крају целокупној суми.

Дебљина новца не утиче на рад машине. Танак или делимично оштећен новац, такође може да се броји без икаквог специјалног дотеривања машине.

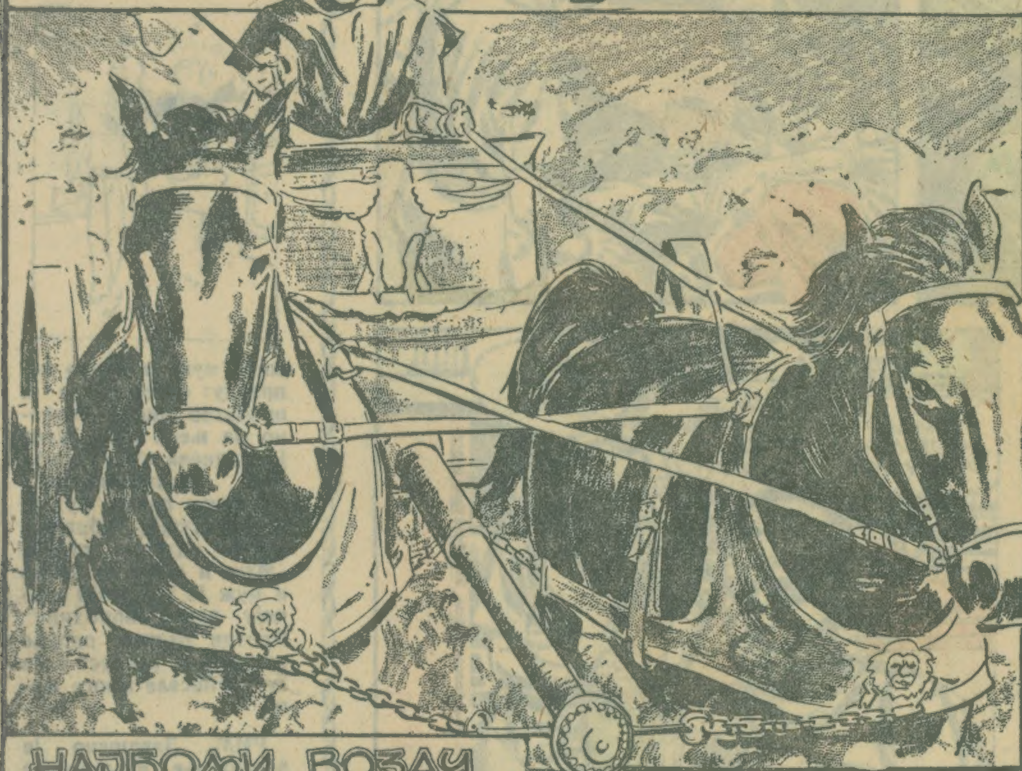
Пет стотина комада металног новца ставља се одједном у левак на једном крају машине а на другом новац излази пребројан, сортиран и сложен у врећице. Пут новца се одређује помоћу фотоелектричних ћелија а његова вредност се израчунава електронским путем.

Операција се врши без прекида и када је врећица пуна чује се зујање, пали се црвена светлост и новац се аутоматски усмерава у другу врећицу. Рачунари показују колико је врећица са новцем различитих величина и вредности већ напуњено као и вредност делимично напуњених врећа.

Ако се на било коме делу осетљиве фото-ћелије појави квар, ако се поквари лампа или нестане струје, машина престаје да ради. Новац који се налази у њој пребацује се у посебну преграду и индикатор показује „квар".

За рад на овој машини потребна су два радника — један да пуни машину новцем и управља командама а други да се брине о новцу који се избацује из машине.

Ripley's Веровали или не!

$2^5 \times 9^2 = 2592$

ПРОВЕРИТЕ АКО НЕ ВЕРУЈЕТЕ!

КОВЧЕГ КОЈИ ЈЕ УЈЕДИНИО ДВА СМРТНА НЕПРИЈАТЕЉА

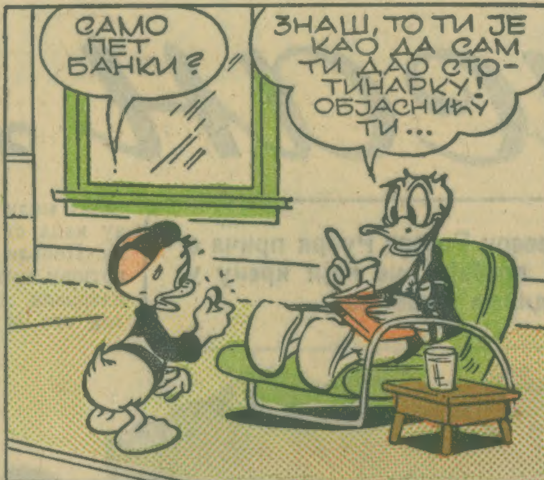
НЕМАЧКИ ЦАР АДОЛФ И ЊЕГОВ НАСЛЕДНИК АЛБРЕХТ I, ЗА ЖИВОТА СМРТНИ НЕПРИЈАТЕЉИ, БИЛИ СУ САХРАЊЕНИ У КРИПТИ КАТЕДРАЛЕ У СПЕЈЕРУ, ЈЕДАН ПОРЕД ДРУГОГ.

КАДА ЈЕ 1689. ГОДИНЕ ПОЖАР УНИШТИО КАТЕДРАЛУ ИЗМЕШАНИ ПЕПЕО НЕКАДАШЊИХ НЕПРИЈАТЕЉА БИО ЈЕ СТАВЉЕН У ИСТИ КОВЧЕГ!

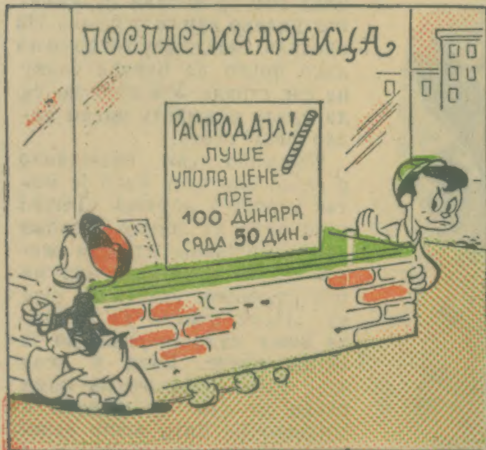
WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

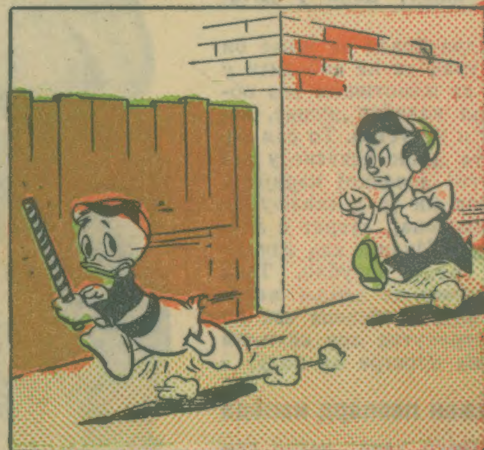

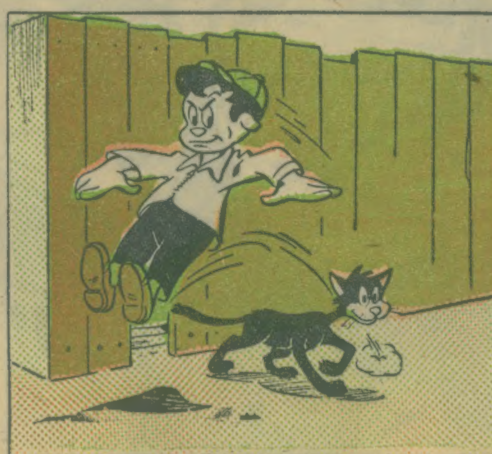

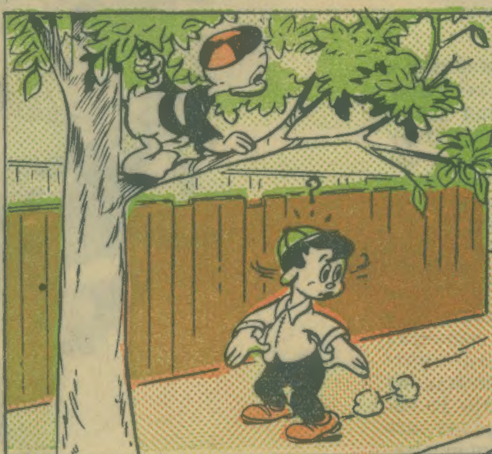

СПОРТ

Копље у мрежи

У СВАКОЈ спортској дисциплини потребно је стално вежбати да би се постигли добри резултати. Међутим зима и неповољне атмосферске прилике често утичу на форму

ЗАЛЕТ

ЗАУСТАВЉЕНА КОПЉА

спортиста. Док се неки од спортова могу тренирати и у затвореним просторијама поједини не могу никако или бар не у пуној мери. Рукомет, одбојка и кошарка се већ дуже време играју у дворани. И низ атлетских дисциплина нашло је своје место у затвореним просторијама, па чак постоје и велика атлетска такмичења у затвореној дворани у Америци, СССР-у, Немачкој. Таква се такмичења одржавају и код нас тамо где за то постоје услови.

Неке од атлетских дисциплина не захтевају много простора; на пример, скок увис, скок удаљ, трчање у круг, али за бацање диска, кладива и копља потребно је много више простора. Због тога се веома тешко могу одржавати редовни тренинзи и такмичења у затвореним просторијама. Да би се омогућио тренинг и у овим дисциплинама у дане кад су атмосферске прилике неповољне чињени су разни покушаји. Тако су за вежбу у бацању копља на другом крају сале постављене мреже од таванице до пода а на копљу, недалеко од врха, гумени круг који је већи од ока мреже. На овај начин је омогућено да се несметано вежба правилан залет и замах као и само бацање, без опасности да ће копље оштетити зидове или бити сломљено.

Из занимљиве књиге „Неравнодушна природа“ чији је аутор чувени совјетски филмски режисер Сергеј Ејзенштејн узели смо ову причу о необичном колекционару с којим се аутор срео 1930. године.

Необријани кактуси

„Усред пустињског песка диже се висока бела кућа.

Украшена је плавим плочама и окружена сочним зеленилом.

То сочно зеленило чине неколико палми и углавном кактуси.

Кактуси високи и кактуси ниски, кактуси патуљасти и кактуси џинови, кактуси округли и кактуси издужени као свеће.

То је, вероватно, највећа на свету колекција кактуса, тих бодљикаваца који као да су грешком пребегли из царства животиња у царство растиња!

Ја у животу нисам видео толику збирку разнорзазних игала.

Имао сам утисак да су све оружарнице европског средњег века поделиле с њима врхове својих копаља.

По једна, удвојене, утростручене, по пет у групи; као звездице, као букетићи, као усамљеници или збијени редови штрче жутозелене игле из дебелих тела биљака што подсећају на евнухе који своје дебеле задњице греју у топлом песку.

Чија је то настрана фантазија засадила овим наказама комадић земље отет од пустиње?

Ко је тај садиста који ужива у тој гомили наопако изврнутих нирнбершких гвоздених девица?

А та девица била је, као што је познато, женском главом украшен празан оловни орман начичкан изнутра иглама.

Врата ормана затварала су се полако — помоћу сатног механизма — и милиметар по милиметар продирале су његове оштре игле у тело оног кога је у свој оловни загрљај узела страшна девица.

Ова пустиња — није Сахара.

И лежи у Калифорнији.

И густо је насељена.

.... Игле кактуса немају овде никакве везе са садизмом.

И служе само као нека врста надокнаде.

Стварно, ко би други окружио себе и свој дом чекињастом шумом игала ако не човек који је нанео најстрашнији ударац чекињама што расту по образима и брадама његове сабраће — људи.

И дом и кактуси припадају Кингу С. Џилету, проналазачу ножића за бријање — жилета“.

Опасан лов

Ловац на крупне звери Роберт Руарк прича о опасностима које вребају оне који крену у лов на дивље животиње.

СВАКИ онај ко се реши да крене у џунгле Африке или Азије у лов на дивље животиње мора бити свестан тога да га тамо вребају многе опасности које су много пута и смртоносне. На пример, лаик може сматрати да је лов на слонове безопасан јер је слон спора и лења животиња. Али свако ко тако мисли вара се јер слон може да буде и брз и врло опасан кад његов живот дође у питање.

Ниједан ловац не може бити сигуран да ће победити у борби са животињом без обзира на калибар пушке, вештину и искуство. То сам више пута лично искусио у својој дугој ловачкој каријери. И данас ми је у сећању један доживљај: сусрет с леопардом у Индији кад замало нисам руку изгубио. Тада сам научио да дивља животиња није побеђена све до оног тренутка док се њена кожа не простре по поду.

Устрељен леопард напада

Неколико дана чекао сам једног леопарда на обали реке, на месту где су трагови јасно показивали да ту долази да пије воду. Мрак је почео да се спушта када се животиња појавила. Пошто се напио воде леопард је почео да окреће главу лево и десно као да је очекивао некога. Није му се журило. Његова гипка фигура на хоризонту представљала је одличну мету и ја сам опалио. Животиња се усправила на задње ноге а онда пала на леђа. Било је јасно да сам је погодио а велики калибар моје пушке био је гаранција да је леопард смртно погођен.

Треба одмах да напоменем да сам већ тада знао доста о леопардима. Нема жилавије животиње од њега. За леопарда сте сигурни да је мртав тек пошто му одерете кожу коју он увек скупо продаје. Још нешто сам знао из искуства: устрељеном леопарду се никад не сме прићи ноћу без обзира колико били сигурни да је мртав. Све сам ја то знао па ипак сам начинио грешку која ме замало није коштала живота.

Мислећи да је леопард мртав отишао сам до свог шатора који није био далеко и узео фењер. Повео сам и два носача да понесу животињу. Када смо пришли леопарду јасно смо видели под јаком светлошћу фењера велику рупу на леђима где сам га погодио. Сва тројица смо били убеђени да је животиња остала на месту мртва.

Па ипак, један од носача је пажљиво пришао животињи и додирнуо је дугим колцем који је држао у руци. Изненада, као избачена неком јаком опругом „мртва" животиња је скочила на несрећног човека који је нагонски испружио колац испред себе. Од снажног удара и човек и звер су пали на земљу. Искористио сам тај тренутак и из непосредне близине испалио обе цеви у леопарда. Рупе на врату животиње јасно су показивале да нисам промашио.

Сада више није било никакве сумње да је животиња мртва. Али за сваки случај поново сам напунио обе цеви и пажљиво се приближио леопарду додирујући га врхом цеви. Шта се даље десило не умем ни данас да објасним. Животиња је поново скочила као избачена из топа и ја сам осетио страховит бол у десној руци у коју је леопард зарио своје оштре зубе. Носачи видећи да се животиња „дигла из мртвих" почели су да беже бацивши уз пут и фењер.

Почео сам да се окрећем у круг не би ли се некако ослободио оштрих зуба леопарда. Али, све је било узалуд. Бол је бивао све јачи. Почео сам да дозивам носаче али није било одговора. Покушао сам левом руком да извадим нож из канија, али ни то ми није пошло за руком. Већ сам био изгубио сваку наду да ћу извући главу када су се носачи вратили. Почели су да ударају животињу моткама не би ли је натерали да олабави вилице али све је било узалуд. Рекао сам једном од њих да стави врх коца између чељусти бесне животиње и тако покуша да ослаби њен притисак. То је помогло и ја сам некако успео да извучем руку. Када је животиња пала на земљу носачи су је тукли коцима док јој нису разбили лобању. Тако смо најзад убили „мртвог леопарда".

Али за мене лов није био завршен. Рука ми је страшно крвавила. Поцепао сам кошуљу да бих везао рану. Истеноћи јахао сам на слону пуна четири сата до најближе амбуланте. Кад сам стигао тамо онесвестио сам се и дуго нису могли да ме поврате упркос свим инјекцијама антитетануса, пеницилина и других лекова.

„Мртав" тигар убија

Још један случај остао ми је и до данас у врло свежем памћењу. И то се догодило у Индији. Учествовао сма у лову на тигрове — убице који су клали стоку. Био сам се ослободио и окуражио јер сам у току прошле недеље убио два велика тигра-убици. Тигрове смо убијали на тај начин што су мештани правили платформе на дрвећу испод којег су везивали плен а ми смо ту постављали заседу и тако убијали опасне штеточине.

Те ноћи мој помоћник и ја попели смо се на једну такву платформу и чекали. Имали смо јаку лампу која је бацала светлост као рефлектор. Дуго сам се бранио од комараца а онда сам мало придремао. Из сна ме је пробудило готово нечујно ломљење гранчица. Знали смо да то може бити само тигар. Чекали смо још мало да се тигар приближи а онда сам свом помоћнику дао знак да упали лампу. Очекивали смо великог тигра судећи по трагу на који смо наишли претходног дана, али када смо га видели осветљеног учинио нам се огроман. Изненађен светлошћу тигар је полако почео да окреће главу на све стране. Учинило ми се да никад у животу нисам видео већу главу.

Пажљиво сам нанишанио и јасно смо чули како је метак ударио у лобању. Тешко тело паде на земљу. Поново сам нанишанио јер сам желео да се осигурам, али ме мој помоћник ухвати за пушку. „Нема смисла да кварите кожу када је јасно да је тигар мртав. Када у селу чују само један пуцањ помислиће да смо промашили и утолико ће бити више изненађени кад се појавимо с огромном животињом".

Признајем да ми је то што ће се причати како сам убио тигра само једним хицем поласкало и ја сам одустао од другог хица. Запалио сам цигарету и чекао да се појаве момци са носилима. Било је прошло двадесетак минута када сам чуо гласове носача. Зажелео сам да погледам поново тигра и да се дивим свом плену. Упалио сам светло. Али на моје велико запрепашћење успео сам само да видим дуги реп како нестаје у шуми.

Онда ми је већ било јасно шта се десило. Како сам га гађао са дрвета под доста благим углом метак га је погодио у главу, али није пробио тврду лобању већ га је само онесвестио. Када је дошао к себи тигар је побегао. Али прича се ту не завршава. У мраку убица је наишао на носаче и једног убио а другу двојицу повредио. Исте ноћи да би нам се осветио заклао је неколико говеда. Успели смо да га убијемо тек после два дана упорног трагања.

Од тада нисам више штедео кожу животиња већ сам чувао своју. Пуцао сам не једном већ и три пута док нисам био сигуран да сам је убио јер сам се уверио да су „мртве" животиње опаснија од живих.

ТРАГОМ ПОМОРСКИХ КАТАСТРОФА

Драма код Три краља

У ПЕТ часова увече 5. новембра 1902. године путнички пароброд „Елингамајт", са посадом и 200 путника, испловио је из Сиднеја и кренуо према новозеландској луци Велингтон. Био је то солидан брод металног корита од 4 хиљаде регистарских тона, саграђен у Глазгову 1887. године. Већ неколико година пароброд је срећно пловио дуж обала Аустралије превозећи путнике, пошту и робу која захтева брзо достављање.

Приближавајући се Новом Зеланду „Елингамајт" је запао у густу маглу коју су са океанске пучине донели западни ветрови. Капетан Етвуд наредио је да се брзина брода смањи на 5 чворова, а на прамац је послао осматраче. Није прошао ни један час кад се разлегао очајнички крик једног морнара. „Пред самом крмом подводно стење". Одмах је била издата наредба: „Пуном паром назад!" Али, већ после два минута „Елингамајт" се насукао на низ подводних гребена острва Вест из острвске групе Три-Кингс (Три краља).

Џиновски таласи бесно су лупали брод о подводно стење. За непуних двадесет минута корито брода било је пробијено на неколико места и „Еленгамајт" је нестао у белој пени приобалских таласа. Само је неколицини успело да се домогну обале; већина путника и чланова посаде потонула је с бродом.

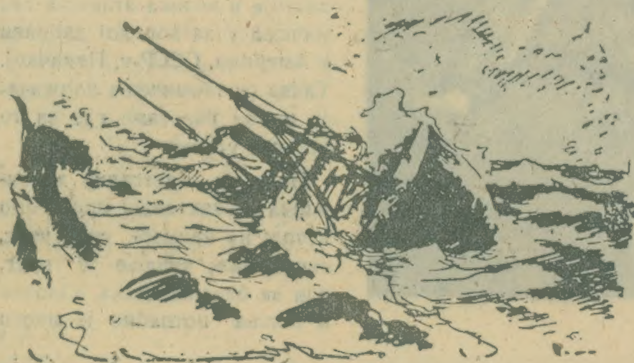
После неколико дана у Сиднеју је почела истрага поводом пропасти „Елингамајта". Нарочита комисија, која је испитивала случај, закључила је: „Кривцем за бродолом треба сматрати капетана брода Џона Харолда Етвуда који управљајући бродом у близини острва Три краља није узео у обзир магнетску деклинацију и није придао важност дејству приобалних струја". Али, узевши у обзир лични херoизам који је капетан Етвуд показао приликом спасавања путника, суд је био благ у изрицању казне. Етвуд је био осуђен на новчану казну од 50 фунти стерлинга и одузета му је диплома бродског капетана.

Изгледало је да је тиме стављена тачка на случај „Елингамајт". Али, прошло је свега неколико година и врховни суд Аустралије ослободио је капетана Етвуда сваке кривице и прогласио га невиним. Етвуд је био рехабилитован — посмртно. Јер, овај савесни капетан није могао да преживи драму код Три краља и умро је годину дана после бродолома. Пре смрти написао је опоруку у којој је доказивао да није крив за бродолом, да је за време судбоносне пловидбе водио рачуна и о струјама и о магнетској деклинацији. Међутим, то његово писмо није било разлог за ревизију процеса.

Извесно време после капетанове смрти аустралијски листови објавили су вест да је хидрогеографски брод „Пандора" за време магле у пуној брзини налетео на подземно стење код Три краља. Као разлог наведено је да су тобоже „навигациони инструменти отказали послушност". Листови су међутим, са извесном сумњичавошћу истицали да су острва Три краља за последњих десетак година постала право гробље бродова... Касније се појавило и подробније обавештење. Наиме, утврђено је да је кривац за све те бродоломе био нико други до хидрогеографски брод „Пандора".

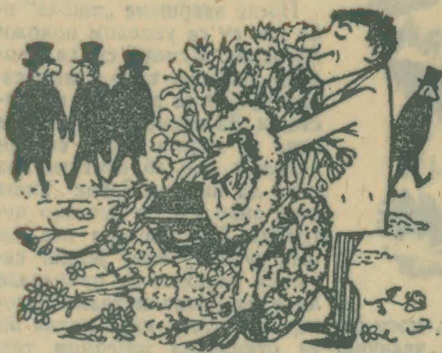
Седамдесетих година прошлог века хидрографи са овог брода унели су на карту судбоносна острва с грешком од... три миље. „Пандора" и сама замало није скупо платила грешку начињену тридесетак година раније.

... „Сада је постало јасно због чега су капетани многих аустралијских бродова који су пловили тим водама откривали да их курс означен на карти води у опасност, ако не и у праву пропаст. Недужност капетана Етвуда, који се на својој последњој пловидби строго држао курса на карти састављеној према подацима научника са „Пандоре", постала је очигледна — писале су новине.

Називи „Елингамајт" и „Три краља" ни до данас нису заборављени у Аустралији и на Новом Зеланду. Љубитељи покера заменили су карташки термин „три краља", речју „Елингамајт" овековечивши тиме име првог брода настрадалог крај овог острвља. А име „Елингамајт" употребљавају не само љубитељи покера, већ и ловци на потонуло благо. Према званичним подацима на „Елингамајту" је поред осталог терета било и златног песка чија је вредност процењена на 173 хиљаде фунти стерлинга. Многи покушаји да се у утроби потонулог „Елингамајта" нађу сандуци са златом нису уродили плодом.

Догодило се у... Догодило се у... Догодило се у...

...Охају. Четрдесет двогодишњиЏералд Мак Кини подигао је сам себи надгробни споменик јер је желео да види колико ће цвећа донети његови пријатељи на његов гроб. Џералд је, кажу, био задовољан њиховом дарежљивошћу.

...Калифорнији. У граду Сан Бернандино све ученице које дођу у школу у сукњама које не покривају колена морају, по наређењу своје директорке, да продуже сукње „воланима" од креп-папира.

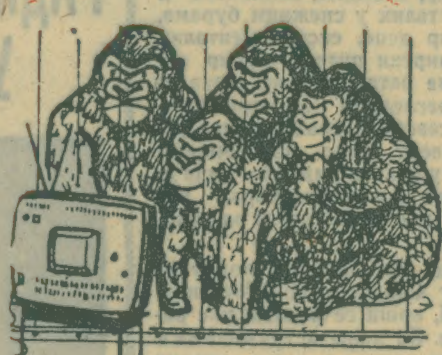
...Њујорку. Пси који са успехом „заврше" један курс дресуре, поред писмене дипломе добијају „докторски" шешир и тогу какве примају, заједно са дипломама, студенти појединих универзитета.

...Лондону. Пошто је недавно више затвореника затечено у потпуно пијаном стању, напили су се од водице за бријање, у свим енглеским затворским кантинама забрањена је продаја овог козметичког средства.

...Њујорку. Седам брачних парова било је заједно затворено пуних 30 часова. Према мишљењу психијатра Баха, то време било је довољно да са свих затвореника спадну маске и да се брачни парови препиру између себе као да су сами.

...Чикагу. Четири гориле из њујоршког зоолошког врта који су се стално кошкали и тукли тако да чувари већ нису знали шта ће с њима, добили су испред свог кавеза телевизор. У кавезу сада влада мир: мајмуни сатима прате програм.

...Вермонту. Дејвид Хакеј, који је због крађе аутомобила био осуђен на три године робије, нашао је у једној књизи из затворске библиотеке да је за овај преступ највећа казна свега годину дана. Његов приговор био је уважен.

...Аделаиди. Петнаест девојака с паролама и транспарентима приредиле су ходочашће до аеродрома да би на тај начин прославиле дан када су пре равно годину дана на тај аеродром слетели Битлси.

КАО ИНДИЈАНЦИ

У дивљим мочварама Флориде рибу лове и стрелом

КАДА је Бед Бојед, 32-годишњи Американац сит цивилизације, напустио туристичко место Силверс Спринг у Флориди и отишао у дивље мочваре Сребрне реке открио је тамо стару вештину Индијанаца: риболов луком и стрелом. Ево шта он о томе прича:

— Најтеже ми је то што морам чекати непомично читаве сате. Али ту тешкоћу морам да савладам. Мета је бржа од експресног воза. Зато је потребно имати брз рефлекс и сигурну руку.

Као и за риболов на традиционалан начин, и овде треба имати стрпљења, чекати непомично сатима.

На снимцима које објављујемо Бед Бојед лови рибу на обалама Сребрне реке усред дана. Он сматра да је најбоље ловити кад је сунчан дан. Рибе се онда приближавају површини воде која је загрејана. Уз то светлост се одбија од површине и спречава их да примете приближавање риболоваца.

Кад је ухваћена, риба почиње да скаче ван воде и очајнички да се брани. Онда је треба повући до обале помоћу најлон конца који је причвршћен за стрелу. Наравно, ако се конац прекине, а то се врло често догађа, риболовцу остаје једино да скаче у воду или да се одрекне плена.

Ипак, тешкоће овог спортског риболова не обесхрабрују риболовце, напротив њихов број сваког дана расте.

ОВА ВРСТА МОРСКОГ ПСА РЕТКО ЈЕ КРАЋА ОД ЈЕДНОГ МЕТРА, МОЖЕ ЧАК ДА ДОСТИГНЕ ДУЖИНУ И ДВА ДО ТРИ МЕТРА. РАДО ИСКАЧЕ ИЗ ВОДЕ И ПРКОСИ РИБОЛОВЦИМА КОЈИ ЈЕ ТЕШКО МОГУ УХВАТИТИ МРЕЖОМ ИЛИ УДИЦОМ

СА ЗАПЕТОМ СТРЕЛОМ

ЗЕМЉА ИМА ЧЕТИРИ »УГЛА«

Наука је потврдила оно чиме се Ирци одавно хвале: Ирска је један од четири Земљина угла и због тога је „ближа небу" но остала места на нашој планети. Ово мишљење изложили су недавно стручњаци за примењену физику Џонс-Хопкинсовог универзитета у Вашингтону који се проучавали путање америчких сателита да би утврдили утицај Земљине теже на њихово кретање.

Ево њиховог закључка: Земља заиста има четири „угла" и Ирска чини средишну тачку једног од њих. Даље, Ирска лежи 36 метара изнад геодетске Земљине површине, то јест оне површине која би се добила када би се нивелисала сва испупчења и удубљења на нашој планети.

До овог изненађујућег закључка научници су дошли проучавајући неправилности путање вештачких сателита до којих долази стога што на путањи на сателит не делује тежа истом јачином.

Други геодетски Земљин „угао" простире се преко екватора од Нове Гвинеје према Јапану, трећи лежи јужно од Африке а четврти западно од Јужне Америке, на океану испред обале Перуа.

ЗАЧАРАНИ КРУГ

Амерички педијатри су вршили опит на око стотинак деце која често гледају телевизијски програм. У обзир су дошла деца од 5 до 9 година, а телевизију посматрају од 3 до 6 часова. Према речима стручњака деца у почетку гледају телевизијски програм из задовољства или навике, међутим што дуже траје пренос она постају све више незаинтересована. После завршеног програма ова деца су неспособна за било какав рад, па чак и за игру.

Стручњаци сматрају да би деца требало да посматрају само дечје емисије.

САВЛАДАНИ ИНСТИНКТИ

Мачка по имену Кики и бели миш Мауси, који су судећи по сликама одлични пријатељи, живе у једној кући у Лајпцигу.

Уређује Паја Патак

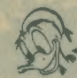

Ква Ква!

Сналажљивост

— Кажи ми, Мићо, како би поделио пет кромпира на шест особа? — пита учитељ Микијевог сестрића.

— Једноставно! Направио бих од тих пет кромпира — кромпир пире.

Није остао по страни

Влаја се вратио кући и Паја са ужасом посматра његову прљаву и исцепану капу коју му је купио само два дана пре тога.

— Шта је то с капом?

— Ујка Пајо... деца... отела су ми капу и почела да с њом играју фудбал.

— А ти си стајао и гледао?

— Не! Ја сам бранио гол.

Јак ловац

Кренули Мики и Паја у лов. Дуго су лутали док нису нашли на једног зеца. Паја подиже пушку и нанишани.

— Сувише високо циљаш — шапну му Мики.

— Знаш ваљда да зечеви кад чују пуцањ поскоче од страха — одговори му „јаки ловац" Паја.

Оптичка варка

У дечјој колонији на мору послужили су за вечеру барен кромпир с много кајмака. Мали Раја затражио је чак и додатак.

— Охо! Тако мали а толико једеш! — нашали се кувар кога је радовао дечји апетит.

— Изнутра ја нисам тако мали као што то споља изгледа — одговори Раја.

Закашњење

Гаја, с ранцем на леђима, закаснио је на воз којим су његови школски другови отпутовали на летовање. Он стоји на перону и гута сузе.

— Колико си закаснио? — пита га Шиља који се случајно затекао на железничкој станици.

— Два минута — одговори му Гаја јецајући.

— Само толико? А плачеш као да си закаснио два сата.

Испуњена жеља

— Да ли ти се испунила нека жарка жеља из детињства? — пита једном Олива Перу Ждеру.

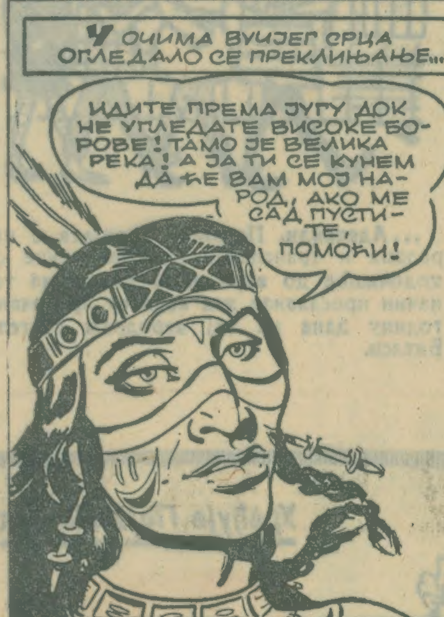
— Јесте. Кад би ме некад мој тата повукао за косу да би ме због нечег казнио, желео сам да је немам. И сад је, као што видиш, заиста немам. Оћелавио сам...

ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

ПРЕРИЈА

Нове дужности за псе

ПАС, веран пријатељ човека, добио је до сада више разних дужности. Поред чувања имања и стада постао је и водич слепих, детектив, граничар, спасилац алпиниста и залуталих у снежним бурама, чувар деце, експериментални свемирски путник, курир за време рата; он вуче санке на непрегледним пространствима севера и тражи гљиве које расту само под земљом. Међутим, то није све. Сада је добио нов и одговоран позив: постао је трагач за ракетама.

На пространом подручју Вајт Сандса у Њу Мексику, САД, врши се испитивање ракета. За даља истраживања и усавршавања ракетне технике необично је важно да се пронађу преостали делови ракета или инструменти из њих. Међутим, ово пространо подручје пуно је стрмих брегова и посуто камењем и обрасло стеновитим жбуњем. Све ово у тој мери отежава тражење и налажење отпалих делова ракета да је за овај посао ангажовано 35 авиона и хеликоптера, 150 аутомобила и 250 људи „трагача" који „прочешљавају" територију која је по површини већа од наше Словеније.

Дресер паса Вилсон Девис дошао је на идеју да би ове остатке ракета могли да траже пси, али овај његов предлог стручњаци су примили са великом резервом. Јер, до сада су пси трагачи тражили само жива створења, животиње или људе, што заправо и лежи у природи паса. А тражење металних делова ракета и капсула са инструментима је нешто друго.

Али, предузимљиви Девис почео је да за овај позив спрема два птичара — „Динга" и „Конта". Птичари њуше ваздух подигнутом њушком, тражећи мирис птица. Значи, размишљао је Девис, могу се навићи да траже и „челичне птице". Најпре је птичји мирис заменио другим. Крилца ракета је намазао материјом која се добија из китове масти чији мирис људи не могу да осете а пси га могу нањушити на даљини од једног и по километра. Затим је Девис издресирао своје псе тако да се уопште нису интересовали за зечеве и друге животиње које су налазили на свом путу.

После завршене „школе" оба пса су са успехом положила испит. Успели су да пронађу дванаест тако намирисаних чутурица расутих по пустињи. За време ове пробе мећава је засула терен снегом дебелим око 35 сантиметара тако да ни сам Девис више није знао где је оставио чутурице. Његова два пса нашла су их у току једног сата. Са успехом су проналазили и закопане металне делове, који досад нису могли бити откривени ниједном техничком направом. Сада су Динго и Конт званично запослени на овом важном и одговорном послу. Пси су добили још један позив: постали су трагачи за ракетама.

ШТА КО СКУПЉА

Прича се да је један од најбржих спринтера у свету Ливио Берути, сваки пут када би победио у некој трци узимао врпцу коју је прекинуо на циљу. На њој би исписао имена противника које је победио у тој трци, спаковао и оставио поред осталих трофеја у витрину.

Ловци на мишеве

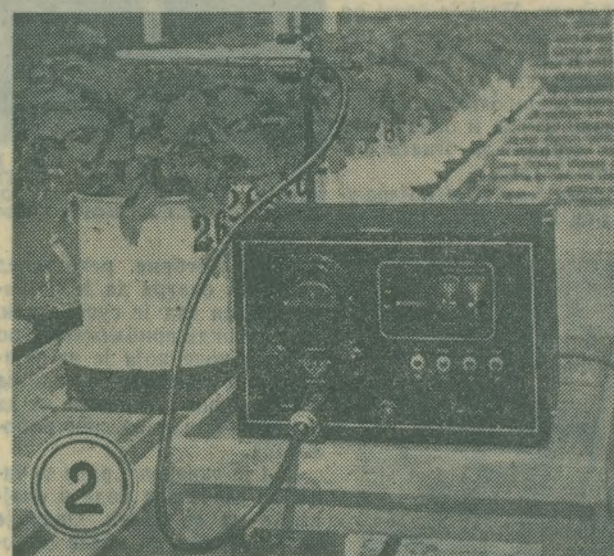
Не тако давно у Сан Франциску је укинут закон који је био на снази 150 година. Према том закону сваки грађа-

нин Сан Франциска који у свом дому држи мишоловку морао је имати — ловачку дозволу.

РАДИОАКТИВНЕ МАТЕРИЈЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ

Изотопи добијају све ширу примену па се данас обично користе и у пољопривреди као помоћно средство модерног истраживања.

Они имају важну улогу у агрохемијским анализама нарочито онда када се жели тачно да сазна које хранљиве састојке поједине биљке усисавају из земљишта и где се оне задржавају, а нарочито да се утврди какву функцију поједини састојак има у биљци. Кад, на пример, црвена детелина са осталим хранљивим елементима усиса и радиоактивни фосфор сви састојци се јасно оцртавају на фотографском негативу. Захваљујући присуству фосфора постао је распоред хранљивих састојака видљив за научнике (слика број 1).

И овде је потребно да се помоћу Гајгеровог бројача измери количина радиоактивног зрачења биљака на којима се врше научна истраживања (слика број 2).

СЛИКЕ из циркуса

„Ко се боји — страдаће“, каже познати укротитељ Анри Дантес

ОВАКО СЕ ЈАШЕ НА ЛАВУ! ДРЕСЕР НЕ ИСПУШТА ИЗ ОЧИЈУ ЖИВОТИЊУ. „ПЕЊИ СЕ“, НАРЕДИО ЈЕ ОН СВОМ АСИСТЕНТУ. КАМЕНА ЛИЦА, ИСПЕО СЕ КЛОД НА ЛАВА. „САСВИМ ДОБРО — ЗА ПРВИ ПУТ“, ТВРДИ МУ ДРЕСЕР. КАСНИЈЕ ЈЕ ПОМОЋНИК КЛОД ПРИЗНАО: ОБЛИО МЕ ЈЕ ХЛАДАН ЗНОЈ“

НА питање репортера: „Шта је најважније за једног укротитеља?“ Анри Дантес је одговорио: „Добри живци и способност брзог реаговања. Осим тога треба добро познавати животиње. Тигрови на пример тачно осете када неко са страхом улази у кавез. Зато је боље да укротитељ који се плаши пред сваки наступ престане са радом јер је сасвим сигурно да ће једнога дана бити поједен“.

Дантес не носи уза се ни револвер ни бич. Његови реквизити су штап и суд са комадићима меса.

ПОМОЋНИК КЛОД МОРА УВЕК ДА ИМА КОМАДИЋ МЕСА НА ВРХУ СВОГ ДРЕСЕРСКОГ ШТАПА АКО ЖЕЛИ ДА НАТЕРА ЛАВА ДА „ШЕНИ“. ОСТАЛА УПУТСТВА ЊЕГОВОГ УЧИТЕЉА: „НЕ ПРИБЛИЖАВАТИ СЕ СУВИШЕ, НЕ ЧУЧНУТИ ПРЕНИСКО И УВЕК ИЗДАВАТИ ЈАСНА И ТАЧНА НАРЕЂЕЊА“

После једне представе испричао је Дантес репортерима:

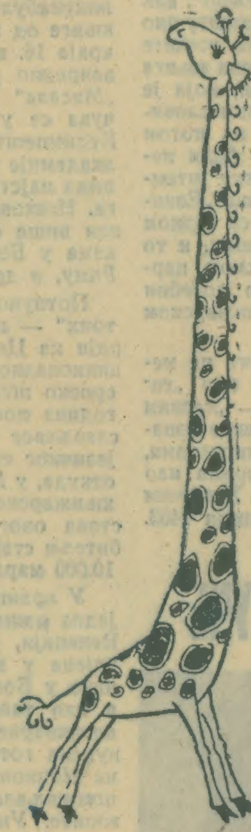
— Девет пута сам био тешко рањен а безброј пута лакше. Једном сам шест месеци лежао у болници. Хирурзи су ми у десну руку уградили сребрну плочу; моје тело је посуто ожиљцима...

На питање репортера да ли намерава и даље да настави овај опасан посао Дантес је одговорио:

— Престаћу онда кад будем почео да се плашим.

ДА КУПЕ ЖИРАФУ

Деца у Пољској одушевљено су прихватила предлог часописа „Пломик“

(Пламичак) да својим прилозима омогуће куповину једне жирафе за зоолошки врт у Варшави. Прилози из школа, па чак и из забавишта, стално стижу тако да ће зоолошки врт ускоро добити жирафу. Школске организације које су се показале као најактивније у овој акцији добиће од редакције „Пламичка“ почасне дипломе „Жирафа“.

Ко је најбрбљивији?

Шведски истраживач Тогд Еразм тврди да је четворогодишње дете најбрбљивије створење на свету и да се игра речима као играчкама. Према његовом прорачуну дете у овом узрасту изговори сваког дана око 12.000 речи мада смишљено употреби не више од 920.

Шведски научник испитивао је 156 малишана од 4 до 6,5 година. Његови закључци: ако једногодишње дете зна и употребљава само три речи, већ после пола године његов речник износи 26 речи. Од 4 до 4,5 године његов речник се повећава од 920 до 1240 речи. У узрасту од 6,5 година дете употребљава у говору 2.000 речи али зна значење још 6.000 речи.

МЕРИ ПОПИНС

WALT DISNEY

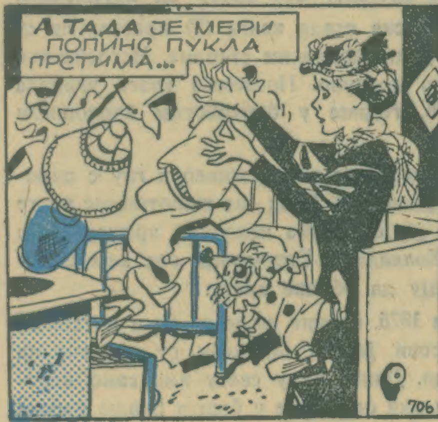

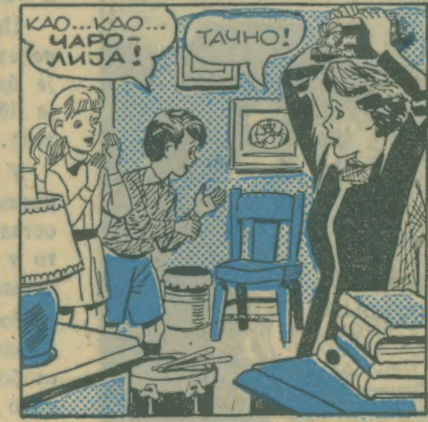

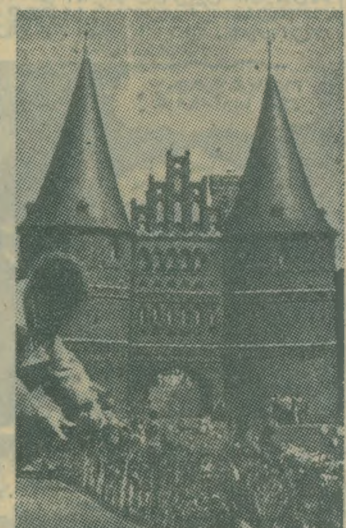

За један час око света

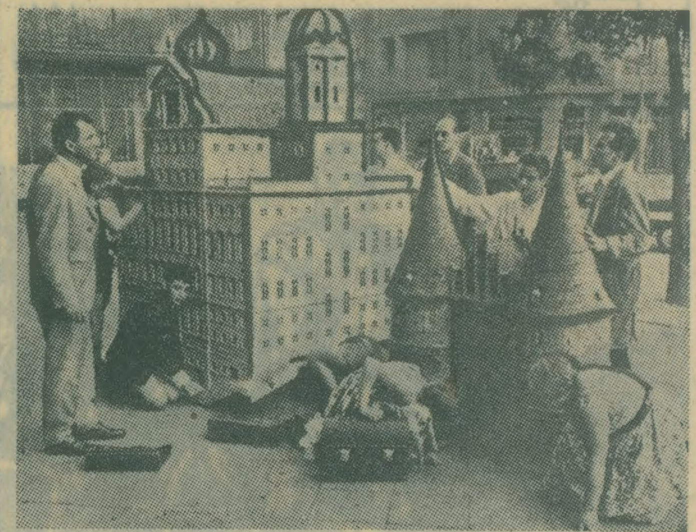
У близини Диселдорфа подиже се минијатурни град који ће бити завршен у току ове године. У њему ће се налазити верно копиране знаменитости из целога света: њујоршки аеродром Кенеди, катедрале из Келна, кула из Дрездена, Бранденбуршка капија, Берлински олимпијски стадион и многи други слични објекти. У минијатурном пристаништу Бремерсхафена биће усидрен руски ледоломац „Лењин“, амерички носач авиона „Ентрпрајз“ и хамбуршки прекоокеански брод „Ханзеатик“. Сви ови објекти граде се умањени у размери 1:25. У ствари ово је један прилог оној манији која обузима поједине богате фантасте. Дизни је направио Дизниленд, а овај град код Диселдорфа прави архитект Домел са својим сарадницима.

Оваквих минијатурних градова има и у другим земљама, али нигде не постоји овакав скуп у свету чувених грађевина. Највиши закон за оне који подижу овај град је верност оригиналу до најмањих детаља. Они су слали писма у све крајеве света, скупљали фотографије и скице и лично путовали по свету и сами премеравали светске знаменитости.

Када чаробни град засија у светлу рефлектора изгледаће као призор из бајке. Захваљујући магнетофонској техници кранови у луци пиштаће а на аеродрому Кенеди тутњаће млазњаци. Супергград из бајке вероватно ће многима причињавати радост, а у првом реду деци.

„ПРАВА“ КАПИЈА СЕВЕРНОНЕМАЧКОГ СТАРОГ ТРГОВАЧКОГ ГРАДА

КОПИЈА ЧУВЕНЕ ХОЛСТЕН КАПИЈЕ У ЛИБЕКУ

КОЛИКО ВРЕДЕ наше старе књиге?

Књижари — антиквари у свом су послу врло учени људи који у танчине познају историју књижарства, што значи и рукописних и штампаних књига, њихову техничку обраду: хартију, мастило, боје; једном речи — то су зналци који могу на први поглед да открију пуну вредност неке ретке књиге, да испричају историју њеног постанка иако не припадају ни земљи ни народу у коме је она настала. Они нису само љубитељи књига него и изузетни стручњаци-научници, који на међународном тржишту ретких књига одређују њихову цену, узимајући при томе у обзир све околности под којима је она штампана. Тако, на пример, „Еванђеље", штампано 1537. године у манастиру Рујну — „готово је и ружно", али на међународном књижарском тржишту оно има високу продајну цену, уколико уопште може да се на њему појави. Та наша књига припада оној штампарској техници, која је претходила Гутемберговим помичним словима. Резана је у дрвене плочице па потом тако и отискивана. Холанђани су били недостижни мајстори у таквом начину штампања књига пре Гутемберга, а наше „Еванђеље" из Рујна (1537) — сматра се једном од последњих књига тако штампаних, и то под тешким околностима у турском царству, те због тога и представља посебни „куриозум" на међународном антикварском тржишту.

Велики број наших старих књига на међународном тржишту оцењен је као „rarissima" — што значи „најређа" — „сасвим ретка", а поред тога оне су као такве означене и у великим светским библиотекама, које их чувају у посебним трезорима као непроцењиво књижарско благо. Хрватски глагољски мисал, штампан у Венецији 1483. године, поседује Конгресна библиотека у Вашингтону, у посебном оригиналном повезу. Осим овога постоји још само неколико примерака, и то непотпуних, који се чувају у великим европским библиотекама. Сењске инкунабуле, што значи уопште штампане књиге од почетка проналаска штампе па до краја 16. века, на високој су цени, јер су и ванредно ретке. Једини потпуни примерак „Мисала" штампаног 1494. године у Сењу чува се у библиотеци Народног музеја у Будимпешти. И књижница Југословенске академије у Загребу није пребогата примерцима најстаријих штампаних хрватских књига. Њихови изузетни примерци могу, мање или више очувани, да се нађу у библиотекама у Бечу, Паризу, Минхену, Берлину, Риму, и другде.

Потпуно добро очуван цетињски „Октоих" — штампан у првој српској штампарији на Цетињу (1494) — чува се у Бечкој националној библиотеци. То је уједно и прво српско штампано дело настало три стотине година после дивног руком писаног Мирослављевог јеванђеља, најстаријег српског језичког споменика. Кад се недавно, ко зна откуда, у Минхену појавило на антикварном књижарском тржишту само неколико листова овог „Октоиха", за један лист љубитељи старих књига нудили су више од 10.000 марака.

У прашкој Народној библиотеци чува се једна наша књига штампана 1512. године у Венецији, ћирилицом каква је била уобичајена у нашим западним странама, нарочито у Босни. Означена је као „уникат" — и као таква уведена је у све књижарске антикварне каталоге. За њу је исто тако нуђена готово баснословна цена, али прашка Национална библиотека никада није ни помишљала да је изнесе на књижарско тржиште. Уникати су понос појединих билиотека, библиотеке се истичу јединим примерцима књига као каквим драгуљима, па ма где настале и било коме народу припадале.

Марко Марулић, Сплићанин, учени и славни песник и филозоф, свој спев „Јудита" (1521) — за свога живота штампао је у три издања. Међутим, од ова три издања сачуван је само по један примерак: од прва два издања по један примерак се чува у нашој земљи, а од трећег у Минхену. У антикварном каталогу ретких књига — Марулићева „Јудита" заузима једно од првих места. Бостонски антиквар Хорвуд нуди за један примерак првог издања 19.000 долара.

На тржишту ретких и најређих књига свакако би изазвала сензацију појава књиге песничких дела Хваранина Ханибала Луцића, штампана 1556. године у Венецији. Један примерак ове књиге чува се у Лондону, у библиотеци Британског музеја, а други у Загребу. Ко би желео да проучава оригинални штампани текст Луцићеве „Робиње", прве световне драме у светској књижевности, требало би да пође у књижницу Британског музеја јер се тамо чува једини примерак њеног првог издања (1585). Једини познати примерак „Планина" Петра Зоранића, Задранина, дела које представља први покушај романа у југословенској књижевности, чува се у библиотеци Југославенске академије у Загребу.

Књижарски антиквари неуморно трагају за књигама које су давно штампане, за које постоје сви подаци, али су нестале као без трага. У нас је такав случај с првим издањем Држићеве „Тирене" (Венеција, 1551), иако је она после овога доживела још три издања. Пре овога рата један лајпцишки антиквар фалсификовао је неколико страна првог издања Држићеве „Тирене", мислећи да ће тако доћи до велике зараде. Међутим, књижари — антиквари велики су стручњаци, и убрзо су открили подвалу. Прво издање Држићеве „Тирене" у данашњем међународном каталогу најређих књига цени се на 20.000 долара. Та цена вреди и за Златарићев превод пастирске драме „Аминта", славног италијанског песника Торквата Таса. Доминко Златарић, Дубровчанин, објавио је свој превод (1580) пре него што је изашао Тасов оригинал, значи: користио се рукописом песниковог оригинала. И то је један од значајних елемената који одређује цену ове књиге, чијем се једином примерку у нашој земљи већ давно замео сваки траг.

Данас су сасвим ретке и на високој цени поједине књиге Приможа Трубара, родоначелника словеначког књижевног језика и словеначке књижевности, као и његових последника, Словенаца и Хрвата, припадника протестантских верских реформи у нашим земљама. Немачки књижарски антиквари нарочито трагају за њиховим књигама, без обзира да ли су писане на латинском, немачком, словеначком или хрватском језику. Нарочито је цењено словеначко издање библије Јурја Далматина (1584) — украшено са преко две стотине дрвореза, које су радили најпознатији немачки мајстори, увезано у белу, црвену и црну кожу, с позлатом. Један примерак ове књиге пре две године продан је у Минхену за 10.000 марака.

Књигама на антикварном тржишту, — које у европским земљама, нарочито у Немачкој, Француској, Холандији и Данској постоји већ стотинама година, одређује се цена не само према томе да ли су оне „ретке" или „најређе" — већ и какве су их судбине пратиле, чије су биле власништво, ко се њима користио. Већ дуже време на приличној је цени на италијанском језику штампана историја „Словенских народа" (1601) коју је написао Дубровчанин Мавро Орбини. То је једна од оних књига коју је проклео римски папа и ставио је на списак забрањених књига. Треба имати на уму да у свету постоје библиофили (љубитељи књига) који у својим библиотекама прикупљају само оне књиге које су уведене у списак забрањених од римске цркве. Међу њима је и ова Орбинијева, због чега јој је и порасла вредност на антикварном књижарском тржишту.

Један од најновијих каталога антикварних књига, објављен у Хамбургу, у списку „ретко" и „најређе" — забележио је од наших старих књига „Живот" Доситеја Обрадовића, „Историју" Јована Рајића, „Сатира" Антуна Рељковића, и још неке. Њихова се цена креће од 1000 до 2000 марака.

КОКОШКА КОЈА МАУЧЕ

У албуму снимака ретких птица Олге Румјанцове из Лењинграда, налази се и снимак новогвинејске лофорине. Њене груди краси црно и ватреноцрвено перје. Око шије птица има црни „оковратник" прошаран зеленим перјем.

Лофорина испушта звуке који подсећају на маукање.

ИЗУМИРУ...

Животињама које вам приказујемо на цртежу прети у најближој будућности потпуно истребљење.

Калифорнијски кондор (број 1), чији распон крила износи и до 3 метра, једва се још може срести. Сматра се да је од ове птице остало још свега неколико примерака.

На острву Криту налазе се једине три преостале антилопе познате под именом арапски орикс (2). Стручњаци покушавају да од ове три антилопе одгаје потомство и тако сачувају ову врсту од изумирања.

Џиновска стада квага (3) кретала су се некад јужноафричким степама. Истребљење је било потпуно. Последња квага угинула је 1875. године у берлинском зоолошком врту.

У Африци је некад живео и гну с црнобелим репом (4). И од ове животињске врсте остало је још свега неколико примерака, и то у Холандији. Стручњаци ове земље покушавају да обнове врсту.

Још 1875. године ишчезли су и последњи Девидсови јелени (5) који су живели на слободи. Данас их у свету има само неколико и они се налазе у башти бивше царске палате у Пекингу.

ПРЕМА РОМАНУ В. ИГОА — ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ

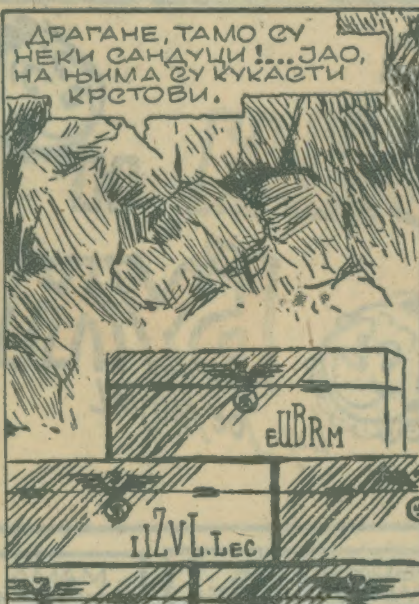

Ђ. ЛОБАЧЕВ

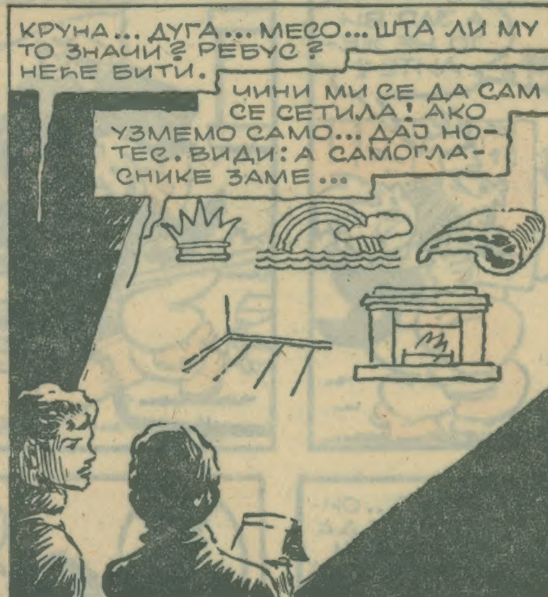
ТАЈАНСТВЕНА ПЕЋИНА ?

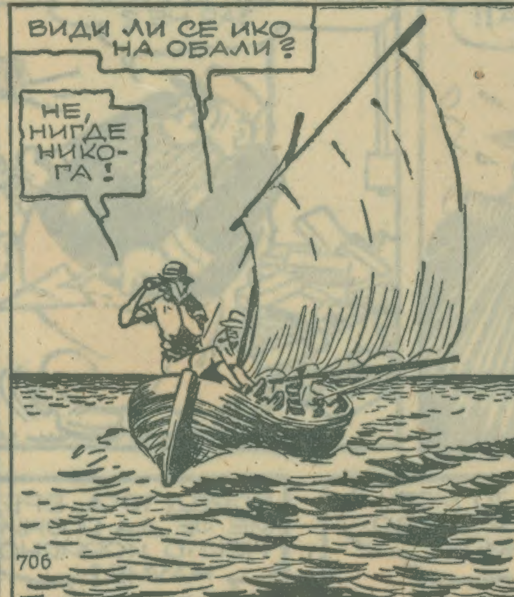

КУПОН БРОЈ 7

Питања:

17. Шта пише на сандуцима?

18. Прочитајте шта пише на „зубу"?

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ИЗ КУПОНА БРОЈ 7

17. ____________________

____

18. ____________________

____

____

Многи читаоци писали су нам да је у четвртом наставку „Тајанствене пећине" објављеном у 703. броју „Политиког забавника" 19. јуна, цртеж на коме се налази 11. задатак и за који је везано питање „Шта означава цртеж на зиду палубе" — нејасан. Због тога поново објављујемо овај цртеж и надамо се да ће га наши читаоци решити.

ЈЕДАН ПОГЛЕД НА ОБЛАКЕ...

На излету или на годишњем одмору нико, природно, нема барометар, а вероватно ни прилику да чује преко радија временску прогнозу или да завири у новине. Како да се онда равнамо? Ако само мало боље отворимо очи, време нас неће изненадити. Дајемо вам неколико практичних савета.

С НЕПОГОДОМ МОРАМО РАЧУНАТИ...

... ако ластавице лете изнад саме земље а пастрмке у потоцима искачу за мувама,

... ако је још изјутра непријатна оморина а уз то су на небу нагомилани велики облаци.

ТРЕБА ОЧЕКИВАТИ ЛЕПО ВРЕМЕ...

... ако ластавице лете високо а пауци плету своје мреже,

... ако изненада падне магла или ако ујутру на трави лежи јака роса,

... ако је претходног дана сунце окупано црвенилом зашло на небу без облака или је зашло иза белих, непомичних облака чије ивице сребрнасто светлуцају.

ПОГОРШАЊЕ ВРЕМЕНА НЕЋЕ НАС МИМОИЋИ...

... ако вране од раног јутра почну да креште, а остале птице једва се чују,

... ако је око Месеца беличаст вео,

... ако увече Сунце зађе иза тамносивих облака збијених у прави зид,

... ако је ваздух неуобичајено прозрачан.

ВРЕМЕ ЋЕ СЕ СИГУРНО ПРОМЕНИТИ...

... ако звезде изузетно јако трепере.

МЕЂУНАРОДНИ КОНКУРС ЗА НАЈБОЉИ ДЕЧЈИ ЦРТЕЖ

Редакција листа „Пионерскаја правда" и Секција за књижевност и уметност деце у Савезу совјетских друштава пријатељства и културних веза са страним земљама објавиле су **Међународни конкурс за најбољи дечји цртеж. Тема конкурса је: „Моја земља — моја кућа".**

На конкурс су позвана деца свих земаља од 7 до 16 година.

Сваки учесник има право да на конкурс пошаље до пет радова, рађених у боји или у црно-белој техници.

Тема конкурса је врло широка — све оно што деца виде око себе. То може да буде и улица града или села у којем дете живи, и изградња нове куће, и живот у школи, и догађаји и празници у кући где они живе, и народни обичаји и тако даље. Деца могу да нацртају детаље природе, да покажу њену лепоту, једном речју могу да нацртају све што воле и што их привлачи.

Последњи рок за слање радова на конкурс је 30. август ове године. Послате радове ће прегледати сликари стручњаци за уметност и наставници заједно са председником жирија сликаром Н. Жуковом. Аутори 50 најбољих радова биће награђени. Поред тога биће додељено 200 утешних награда.

Радове треба слати на адресу: СССР, Москва А-30, Сушчевскаја улица дом Н. 21, „Пионерскаја правда". На полеђини рада треба написати име и презиме, узраст, земљу и адресу стана.

ИЗ ШАХОВСКИХ АНАЛА

ПРОШЛО је више од четири деценије од почетка организованог шаховског живота у Југославији. На оснивачком конгресу 14. августа 1921. године одржаном у Цељу створен је Југословенски шаховски савез за чијег је председника изабран велемајстор др Милан Видмар. Али шаховски неимари нису се на томе зауставили. Давнашњи циљ — издавање шаховског часописа остварио се неколико година касније. На седници од 2. марта 1925. године решено је да се покрене Шаховски гласник који је угледао светлост дана 10. априла исте године. Његово заглавље је обавештавало да ће излазити месечно на 16 страница са неодређеним датумом, да би затим следио апел, онда малобројним шахистима да се претплате и шире шаховски првенац.

И после протеклих 40 година, странице Шаховског гласника, помало пожутеле од времена, причају нам о догађајима исто тако приступачно и интересантно као и у дане када су га поштоноше делиле бесплатно свим познатијим поклоницима шаховске игре широм земље. Из пера главног уредника Владимира Вуковића напис: Значење Костићева пута око света, обавештава да је наш шаховски путник број 1 пропутовао Аустралију и Јужну Африку, да је на симултаним утакмицама од 482 партије добио 408 ремизирао 65 а изгубио само 9 партија. У пет продукција у игри наслепо добио је 28, а ремизирао 2 партије. Одмах затим су штампане две Костићеве партије које је он послао са коментаром. Даље следи чланак из шаховске теорије који су обрадили др Људевит Асталош и Владимир Вуковић. Дате анализе нашле су место у шаховским уџбеницима као „Југословенска варијанта Даминог гамбита. Вредни шаховски радник из Београда, адвокат Јаков М. Овадија у напису: „Акција за меч др Ласкер — др Видмар" саопштава да ће доћи до меча од 10 партија са почетком 20. септембра и да ће се он услед великог интересовања играти у Београду, Загребу, Љубљани, Марибору и Новом Саду. Др Ласкер је тражио да буџет меча износи 110.000 динара, што је прихваћено, па је широм земље била у току акција да се та сума обезбеди. У многим градовима су били формирани одбори шахиста за прикупљање финансијских средстава. Међународна шаховска федерација је прихватила да буде покровитељ меча — очекивала се са нестрпљењем јесен која је требало да приближи др Видмара за једну степеницу ближе титули првака света. „Аљехинова звијезда сја"! био је коментар главног уредника једног светског рекорда. Ту читамо: „...у дворани" „Птит паризијена" сакупила се је у недељу, 1. фебруара при је поднева, шаховска елита Париза. Дошли су заступници свих дневника, функционери шаховске федерације и по избор играчи. Ови потоњи су за шаховске столове поредани у два реда. Сваки се побринуо за замјеника, а многи су играли у консултацији. У 11 сати прије подне отворио је Аљехин борбу без погледа на 28 дасака својих противника. На повишеном мјесту на челу дворане, сједео је у наслоњачу, усамљен, изолован и задубен, као символ више душевне сфере..." Око поноћи, после 13 сати игре завршена је уз бурно одобравање продукција. Аљехин је добио 22 партије, изгубио 3, ремизирао 3 — што је било равно новом светском рекорду. За време игре он је утрошио 12 шоља чаја и кафе и — 5 кутија цигарета!

И после четири деценије, први главни уредник Владимир Вуковић заузима исто место. Под његовим руководством излази орган Шаховског савеза Југославије — Југословенски шаховски гласник.

ИСПРАВКА

У броју 705. од 3. јула 1965. године у рубрици: Шаховски мозаик (део златна награда — последњи пасус) пише: „Велемајстор Паул Керес надмоћно је победио на турниру. На већем пехару убележено је његово име, док је мањи примио један од највећих авантуриста XX века као награду за победу на јубиларном турниру". Тачан текст гласи: „Велемајстор Паул Керес надмоћно је победио на турниру. На већем пехару убележено је његово име, док је мањи примио као награду за победу на јубиларном турниру".

Време је новац

Енглески глумац Питер Роуз, који у једном позоришту сваког дана током 70 минута наступа у пантомимској улози стенографа, написао је за последња четири месеца шест прича и једну драму. Сва ова књижевна дела Роуз је написао играјући своју улогу без речи.

Са свих страна

ОСМЕСИ ЛЕДЕНОГ КОНТИНЕНТА

На новозеландској антарктичкој станици Халет на вратима трпезарије окачен је плакат: „Ако вам се не свиђа храна коју овде спремају саветујемо вам да одете у бољи ресторан који се налази у суседној згради." Међутим, на плакату не пише да се „суседна зграда" налази удаљена око шест стотина километара, на антарктичкој станици Мак Мердо.

*

Једна шаховска партија трајала је више од пола године. Противнике није раздвајала само шаховска табла већ и... стотине километара леденог континента. Играчи су се, наиме, налазили на две

разне антарктичке станице и своје потезе саопштавали су један другом преко радија. Шахисти не само што се никад нису видели, већ, повлачећи по један потез у 24 часа, нису нашли времена ни да један другог запитају за име.

*

Опсерваторија за проучавање поларне светлости новозеландске антарктичке експедиције налази се на таквом месту да је снег стално завејава.

Откопавајући је, чланови експедиције, сваки пут прочитају „оглас" који је на зиду станице исписао неки шаљивџија из претходне смене: „Прислањање бицикла на зид строго је забрањено!"

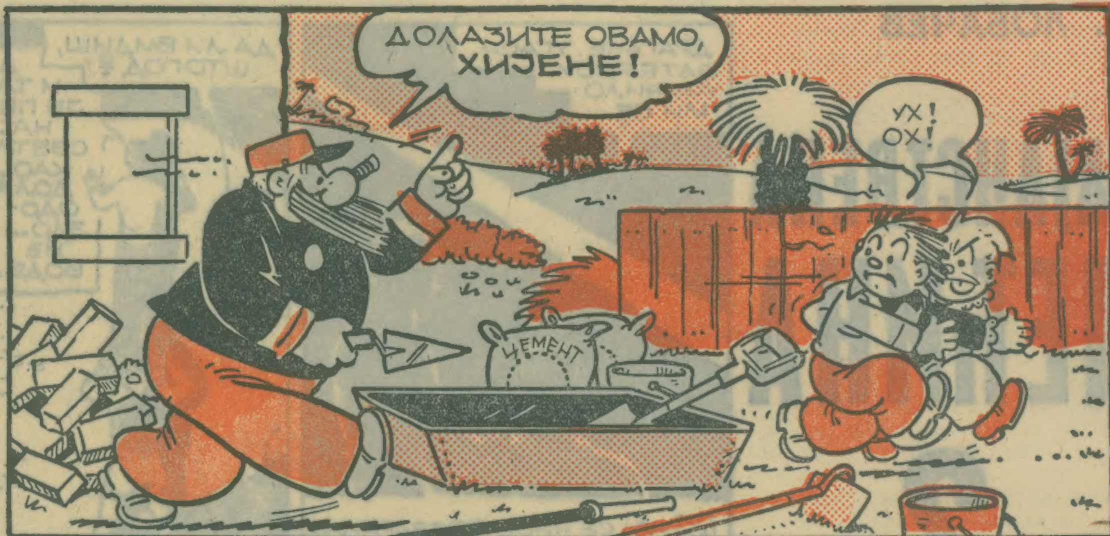
ТЕЛЕСКОП »ОТКРИВА« ЛЕПТИРОВЕ

У Сан Фернанду, у америчкој савезној држави Калифорнији, недавно је конструисан нарочити телескоп који служи за откривање релативно хладних звезда видљивих

само у инфрацрвеним зрацима. Апарат је толико осетљив да региструје инсекте који прелете преко његовог видног поља, и то само на основу топлоте коју инсекти излучују.

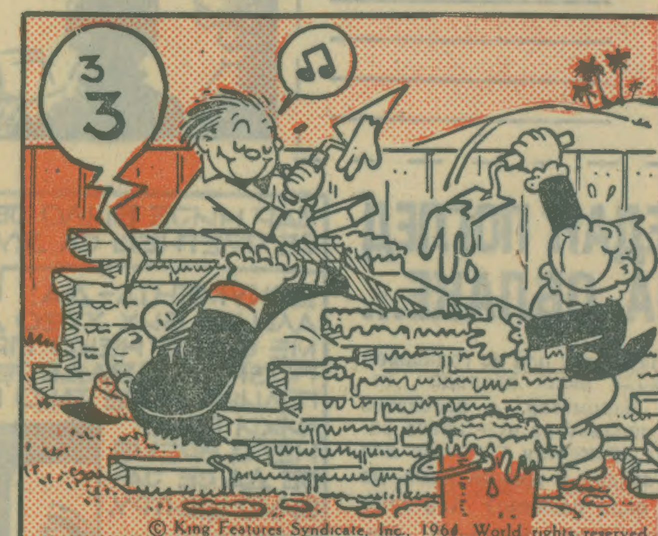

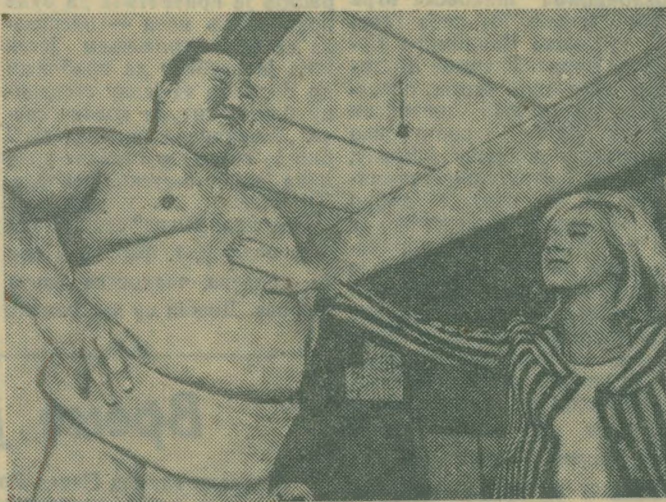

ПЕВАЧИЦА И РВАЧ

Сто деведесет килограма имају заједно ова два љубимца публике. Додуше, јапански рвач Вакачичибу у извесном је преимућству: он сам тежак је 146 килограма. Остатак тежине отпада на познату француску певачицу Силви Вартан, прву жену којој је био дозвољен приступ у токијску школу за рваче „Ханскаго". После правог малог шока који је доживела кад је видела човека три пута тежег од себе, Силви је скупила храброст и додирнула рвача.

»СЛИКАЊЕ У ВАЗДУХУ«

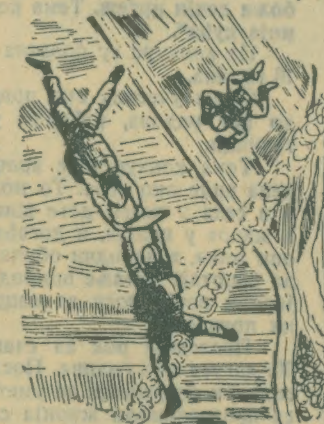
Швајцарски новинар и фото-репортер Хуберт Шампион искочио је падобраном заједно с двојицом необичних сликара и снимио први покушај сликања у ваздуху.

Два млада падобранска шампиона недавно су извршила необичан опит: сликали су за време док су слободно падали из авиона. То су два брата, Жерар и Клод Трев, стари 20 и 22 године. После дугих и напорних вежби они су успели да остваре овај више необичан него уметнички покушај.

Ево приче тог швајцарског новинара који је цео догађај снимио.

*

— Састали смо се у Фајанси, у Прованси, коју смо одраније били изабрали као место опита. Није било времена за дугачке разговоре: метеоролошки услови били су повољни и требало је то искористити. На висини између 2500 и 3000 метара отворили смо врата авиона и груписали се испред њих. Јер, наш главни задатак састојао се у томе да искочимо у истом моменту да

би растојање између нас после искакања износило 40, односно највише 60 метара. Слободно падање траје највише 25 секунди и за то време треба да се у ваздуху „састанемо", сликамо, фотографишемо и најважније — да не заборавимо да отворимо падобране.

Први сам ја искочио, а одмах за мном и оба брата. После 5 секунди они су се већ нашли лицем у лице, а ја сам на петнаестак метара испод њих стављао у покрет фотоапарат. За то време Жерар се приближи Клоду, истисну боју из туба причвршћених на доњем делу платна које је у својим рукама чврсто држао његов брат. Ногама је млатарао иза себе одржавајући тако равнотежу пара који је сачињавао са својим братом. Слика је била „завршена". Остало је само још 5 секунди да се отвори падобран. Жерар и Клод се нагло „раздвојише" а ја се удаљих да им не бих сметао.

Како је и даље владало лепо време опит смо поновили још три пута: скакали из авиона, сликали и снимали, отварали падобране и спуштали се.

ЛЕСИ НАЈСКУПЉИ ЧЕТВОРОНОЖНИ ГЛУМАЦ

Породица овчарских паса под именом „Леси“ годинама на филму и телевизији, забавља децу и одрасле

ТИШИНА. Сви на своја места! — одјекује глас режисера Вилијема Бодина. — Доведите Леси! — Достојанствено Леси ступа пред објективе апарата у пратњи свог сопственика и дресера Рада Ведервекса.

Историја ових паса — филмских глумаца врло је интересантна.

Све је почело 1938. године када је Ерик Најт написао једну причу о псу за своју кћеркицу. Прича се звала „Леси се враћа кући“. Филмска компанија МГМ откупила је од Најта причу.

Да би пронашли четвороножну звезду режисер Сем Маркс и директор Фред Вилкокс приредили су аудицију за преко 300 паса. Сви су пси били одбачени сем једног овчарског који је припадао чувеном дресеру паса Раду Ведервексу. Пас се звао Пал. Требало је извршити низ проба са изабраним псом, између осталог и прелажење преко реке. Он је прошао кроз ову пробу тако добро да су се сви дивили. Док је са глумцима требало понављати неке сцене и више пута Пал је тако добро играо да није било потребе да се његове сцене понављају. Директор компаније Вилкокс је тада рекао: „Пал је скочио у реку а из ње је изашао као Леси“. Тако је почела Лесијева слава.

Елизабет Тејлор и Леси заједно у филму

Филм „Леси се враћа кући“ избацио је на површину две нове звезде — четвороножног Лесија и младу глумицу Елизабет Тајлор. Филм је био сензација 1943. године. После тога снимљено је шест сличних верзија.

Године 1953. Ведервекс је склопио уговор са телевизијом да снима са Лесијем. То је била читава серија разних сцена. И баш за време тих приказивања на телевизији Пал, односно Леси, морао је да се повуче у „пензију“ услед старости. Заменио га је Леси II. Нико од гледалаца није приметио ту разлику!

Леси II добио је Емијеве награде у току две године као најомиљенији јунак деце. Већ од самог почетка приказивања Лесија на филму и на телевизији број одраслих гледалаца је увелико надмашио број деце. Популарност Лесија као да није имала граница.

Године 1959. Леси II изненада је угинуо од рака. Леси III је био спреман да наступи Ведервекс није допустио да буде изненађен. Овога пута су гледаоци приметили разлику и на десетине хиљада писама стизало је недељно тражећи објашњење. Леси III је повучен у пензију 1961. године а на његовом месту се појавио Леси IV који сада суверено влада на филмском платну међу свим животињама. Сви се слажу да је Леси IV најинтелигентнији, најбоље нарави и најлепши од свих његових претходника.

Мада само нешто старији од четири године, Леси је освојио и осваја симпатије свих оних који га виде или дођу са њим у додир. Он је одличан пријатељ са свима у студију, уздржан према непознатима док се према осталим псима понаша као да је свестан тога да је нешто више од њих. Ужива кад му аплаудирају после неке добро изведене тачке на сцени.

Леси је исто тако необично великодушан према мањим животињама било на филму било у приватном животу. Једном приликом требало је да улови зеца. Међутим зечић се толико уплашио кад га је Леси ухватио — мада га је пас што је могао нежније држао у зубима да је био као мртав. Леси га је он да пустио на земљу, почео да га мази да би га охрабрио и на крају понудио му своје парче бифтека.

„Када би Леси сада угинуо“, каже тренер, „сва би снимања морала престати пошто нема пса који би га могао заменити. Од хиљаду паса једва ако се могу изабрати два или три који се могу издресирати како ваља, а да се нађе пас такве интелигенције као што је Леси IV треба испробати десетине хиљада паса“.

Овде ћемо још напоменути и неке занимљивости о зарадама овога „глумца“. Леси је досад, како пишу, зарадио на телевизији и филму преко 100 милиона долара и у том послу увелико надмашо и некад славног Рин-Тин-Тина. Многе велике компаније откупиле су право да слику Лесија користе као рекламу својим производима. Једна компанија је платила досад 7 милиона долара да би добила ту дозволу. Главни производ ове компаније је сапун и откако Леси рекламира сапун ове компаније продаја је повећана за 70%.

Малом јунаку из књиге

У ХОЛАНДИЈИ кажу: „Бог је створио море, а Холанђани — обалу“. Кратко и сасвим тачно. Јер некад у овој земљи заиста није постојала обала Северно море сваки час је плавило земљу која лежи испод њеног нивоа. Људи су живели у сталном страху; вековима су градили бране и насипе да би обуздали водену стихију.

Можда сте и ви прочитали роман „Сребрне клизаљке“, књигу о холандским ученицима коју је написала Мери Доџ.

Недавно је ова књига прославила свој стоти рођендан. Иако је написана још 1865. године, она није готово ништа изгубила од своје привлачности. „Сребрне клизаљке“ преведене су на многе језике и штампане више од сто пута.

У књизи се налази кратка али изванредно испричана прича о осмогодишњем дечаку, сину једног чувара бране. Дечак је пошао болесном другу који је живео на другој страни бране да му нешто однесе. Враћајући се кући зачуо је жуборење воде.

Узнемирен, стао је да загледа брану крај које је пролазио и тако приметио пукотину из које је избијао танак млаз воде. Дечак је сместа схватио: мала пукотина у брани значи велику опасност за земљу. И он је прстом затворио пукотину...

У свитање, када су га нашли, дечак је само успео да каже: „Ја задржавам воду. Брзо зовите људе...“

Временом је ова поетична легенда постала позната у читавом свету. У Холандију пристижу туристи и готово сви постављају исто питање:

— Кажите, где се може видети споменик малишану који је својом руком запушио пукотину на брани.

Холандија је тек недавно подигла споменик малом јунаку из књиге.

Споменик „Петер“, рад вајара Бринкера, постављен је у граду Спарндаму, недалеко од Амстердама.

КАКО СУ ВЕЛИКИ ЉУДИ КРИТИКОВАЛИ СВОЈЕ САВРЕМЕНИКЕ

МИШЉЕЊА која су славни музичари и песници давали о другим уметницима често су била поразна. Тако на пример Вебер, опијен романтиком, не само да није разумео касна Бетовенова дела него се према њима односио са изразитим одбијањем. Он пише да је „ватрени, готово невероватан проналазачки дар који надахњује Бетовена праћен таквом збрком идеја да он (Вебер) разуме само његове ране композиције, док последње представљају само један хаос, неразумљиву борбу за новим из које ипак понекад заблистају муње генија“.

Шекспир је доживео врло мало признања од Волтера. То се добро види из забележака физичара и писца Жоржа Лихтенберга који је као поштовалац енглеског песника, наравно побијао Волтерово мишљење.

Гете је такође показао мало разумевања за многе великане међу својим савременицима. Он на пример није ценио свога песничког колегу Клајста а ни Бетовен није од њега доживео хвалу, док је напротив Бетовен Гетеу одавао највећа признања.

Ни Шуберта није Гете, како изгледа, много поштовао јер на једно писмо препуно дивљења које је Шуберт упутио песнику и у коме су биле приложене неке Гетеове песме на које је Шуберт компоновао музику није добио чак ни одговор.

Рихард Вагнер убраја се међу композиторе 19. столећа који су највише нападани и то не само од стручних критичара него и од великих стваралаца свога времена. Овде убрајамо непријатељски став некадашњег Вагнеровог обожаваоца Ничеа који је у својим каснијим годинама жестоко нападао мајстора.

Још чудније је што је Артур Шопенхауер за Вагнера који је спадао у најчувеније присталице филозофове, налазио само речи покуде, а нарочито на најоштрији начин критиковао композиторове песме и пропратио их заједљивим примедбама.

Вагнер је доживео тешке нападе од многих „стручних критичара“ оног времена. Пошто су опере „Холанђанин л292талица“, „Лоенгрин“ и „Танхојзер“ у Дрездену, Вајмару, Грацу и Прагу већ увелико извођене, усудила се и бечка дворска опера године 1858. и 1859. да коначно прикаже „Лоенгрина“ и „Танхојзера“. Др Ханслик, критичар који је тада водио главну реч у Бечу, рекао је том приликом да ће „Вагнерова опера можда имати привлачност за једну сезону“ и назвао композитора духовитим али нипошто генијалним човеком чија су рамена сувише слаба за терет пророштва који је на себе узео“.

После тријумфа који је Верди славио са својим тада већ у целом свету чувеним операма, чудно звучи што се истиaј др Ханслик неповољно изразио о „Риголету“ и „Трубадуру“ приликом извођења у Бечу.

Колхида — постојбина пшенице

Где је постојбина пшенице? Одакле је она кренула на свој освајачки поход по читавом свету?

Колевка данашњих врста хлебних жита је древна Колхида. То је утврдио члан Грузијске академије наука В. Менабде.

Академик Менабде успео је да одреди историјске ступњеве развитка пшенице. Он је утврдио да у западној Грузији расту неке врсте пшенице каквих је било још у доба неолита и које се више не срећу у осталим периодима древних култура. Зрна те данашње пшенице не разликују се од оних која су нађена приликом археолошких ископавања. Грузија је, према томе, једино место на свету где расте „фосилна“ пшеница која се појавила на Земљи пет до шест хиљада година пре наше ере.

Страст и преступ

Године 1892. у Паризу је убијен познати колекционар марака егзотичних земаља Гастон Леру. Убиство је за париску полицију представљало праву загонетку. Убијени није имао непријатеља, а у стану нису откривени никакви трагови пљачке и насиља.

Само је један детектив, који је и сам био филателиста, разгледајући колекцију марака нађену у кабинету убијеног, открио да је нестала марка Хавајских острва из 1851—1852. чија је номинална вредност два цента, а данашња цена око 15 милијарди динара. Детектив је почео да тражи ту марку у збиркама других колекционара. Током времена он је успоставио везу с неким Хектором Жиру. После неколико месеци познанства, Жиру је позвао детектива својој кући да би му показао бисер своје збирке — несталу марку. Жиру је био ухапшен и одмах је признао свој преступ. Он је изјавио да без те марке „просто није могао да живи“.

КУПАЊЕ У СЕНУ

Некада су у Јужном Тиролу постојала купатила у сену. Таквих купатила било је више. У ствари то су биле дворане са сеном и кад би посетилац дошао, радник који је тамо служио ископао би, према величини купача, рупу у свежем, тек донесеном сену са планине, у коју би купач ушао а онда би га он покрио тако да му само глава вири из сена. Услед лежања у сену гост би се знојио и то је, како се онда сматрало, био ефикасан лек од реуматизма.

АСТРОНОМСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Астрономија је озбиљна наука. Али, као и у сваком другом озбиљном послу и овде нису искључени забавни случајеви, смешни догађаји — једном речи све оно што може да изазове осмех. Овде су сакупљени такви догађаји и појаве и ми их, као што се некад говорило, „нудимо благонаклоној пажњи читалаца“. Не тражите у њима логичку или било какву другу повезаност јер то су само — астрономске занимљивости.

ПАД једног метеорита више је грандиозан но забаван догађај. Нарочито ако је метеорит велик, тежак сто или чак и хиљаду тона. Такав „небески камен“ може да нанесе огромну штету, да уништи све око себе.

Али, понекад се и другачије догађа.

Ишао једном један ловац, уморио се па присео да се одмори изабравши за то једно мало сивкасто узвишење. Неприродна тврдоћа „брежуљка“ навела га је да са површине згули маховину. Испод маховине указао се, допола зариван у земљу, огроман гвоздени камен.

Ловац је довукао камен кући и дао га свом брату ковачу. Али, нађено гвожђе није се дало калити и ковач га није могао употребити. Догодило се то 1873. године, у тајги, у близини села Сиромолотово, у бившој Јенисејској губернији. Данас се метеорит „Сиромолотово“ чува у Државном метеоритском колегијуму Академије наука СССР.

Прича се да је староримски цар Нума Помпилије (7. век пре наше ере) имао гвоздени штит начињен од „камена палог с неба“. Руски император Аликсандар I имао је, према тврђењу неких његових савременика, мач од метеоритског гвожђа.

Случајеви када је метеорит пао директно на човека или животињу веома су ретки. Па ипак...

Године 1892. приликом археолошких ископавања у Аргентини, на дубини од шест метара, нађен је скелет магатеријума, лењивца-сурлаша џиновских размера, кога је пре много десетина милиона година убио — метеорит. Поред скелета лежала је и „космичка бомба“.

У Сједињеним Америчким Државама један мали метеорит погодио је и убио 1860. године једног магарца, а 1911. од метеорита је у Египту страдао један пас.

У Јапану је 1927. године један сићушни метеорит, тежак свега 0,2 грама, огребао по глави једну девојчицу да би се затим сакрио у наборима њене хаљинице. Други метеорит, на запрепашћење једне праље упао је право у корито. Праља се од страха — онесвестила. Необичан случај збио се 30. септембра 1954. године у насељу Силакојт у Америци. „Небески камен“ тежак око 4 килограма пробио је кров и таваницу једне куће, ударио о радио-пријемник и, одскочивши, погодио домаћицу која је срећом лежала испод два јоргана. С модрицама на бедру и отеченом руком жена је била отпремљена у болницу.

Ево још једног необичног случаја. Двадесет седмог августа 1963. године у подмосковски градић Домодедово пао је чудан метеорит. Око десет часова пре подне тамошња учитељица, радећи нешто у врту, чула је иза себе необичан шум. Окренувши се, угледала је неколико прилично великих комада леда заривених у земљу. Дан је био ведар и сунчан и о граду није могло бити ни речи.

„Ледено камење“ покрили су крпама и добро засули струготином да се не би отопило. С највећом предострожношћу лед је био пренет у Москву. Ако би се показало да је лед који је пао из ведрог неба ледени метеорит, случај би био од огромног научног значаја. Али, авај! Све је било много прозаичније. Брзо је утврђено да је лед „земаљског порекла“. Домодедовски „ледени метеорит“ био је у ствари лед који је испао из неког авиона!

Банкет у телескопу

Да, одржан је и такав банкет, додуше давно, новогодишње ноћи 1840. године...

Познати астроном Вилијам Хершел (1738—1822) својеручно је израдио десетак телескопа. Највећи од њих био је џиновски рефлектор чија је цев била дугачка 12 метара и широка 122 сантиметра. Ово чудо технике (за оно време то је заиста било право чудо) почело је да служи науци 1789. године. Међутим, још за живота Вилијама Хершела огледало телескопа је потамнело, а крајем 1833. Хершелов син Џон, такође познати астроном, поставио је цев телескопа хоризонтално, на три ниска камена стуба.

Цев је била веома пространа и „удобна“. Још 1787. године, приликом израде телескопа, кроз цев су једном прошли енглески краљ и кентеберијски архиепископ.

У ноћи уочи 1. јануара 1840. године у цеви телескопа одржана је необична свечаност: породица Хершел дочекала је у телескопу Нову годину.

Телескопске очи

Мајка великог математичара Фридриха Гауса без икаквог телескопа одлично је видела све Венерине мене и главне Јупитерове сателите. Да овај случај није јединствен у историји сведоче нам древне симболичне слике Венере у којима се неизоставно налази срп. У прошлом веку Венерине мене не једном су праћене голим оком. Међу особама које су то виделе било је и деце која појма нису имала о астрономији.

Друге професије астронома

Многи астрономи који су „науку о небу“ прославили чак и великим открићима, нису имали „званично“ астрономско образовање већ су били самоуки или, како се данас каже, астрономи-аматери. Себе и своје породице они су издржавали занатима који су били „далеко од астрономије као Земља од звезда“. Ево неколико примера.

Фридрих Вилхелм Бесел (1784—1846), велики астроном и математичар, један од првих који је израчунао раздаљину до звезда, почео је своју каријеру као писар. Пивар Вилијам Ласел (1799—1881) прославио се открићем Уранових и Нептунових сателита. Музичар (обоиста) Вилијам Хершел није оставио никакав траг у историји музике, али је зато његово име понос астрономије. Лимар Свифт познат је „ловац“ на комете, судија Шретер један је од оснивача планетарне астрономије, апотекар Швабе, открио је периодичност у активности Сунца, а тесар Хол — Марсове сателите...

Ова група постаће још шаренија ако јој додамо енглеског свештеника Џемса Брадлија (1692—1762) који је открио појаву аберације светлости и нутације Земљине осе (периодично кретање), капетана Едмунда Халеја који је утврдио закономерност у кретању комете која је по њему добила име, и најзад каноника Николу Коперника, славног реформатора астрономије.

КРОЗ ПОВЕСТ ОКЕАНА

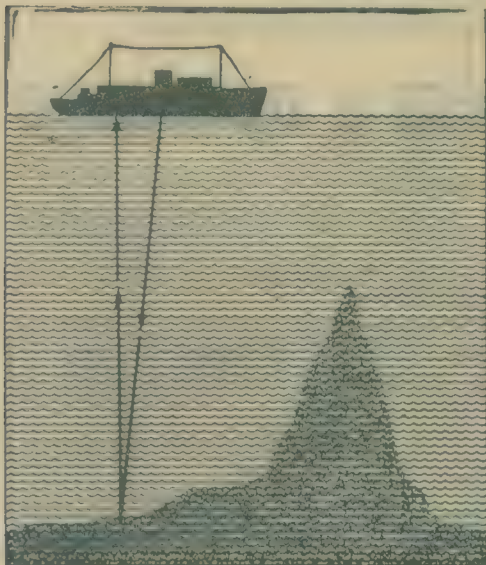
17.

Океанографија је сразмерно млада наука. Њу сачињава неколико научних дисциплина које имају за задатак проучавање мора. Међу прве институције које су основане са циљем проучавања мора био је океанографски институт Вудз Хол у североисточном делу САД. Читава флота специјално опремљених бродова одавде креће на дужа путовања по свету прикупљајући занимљиве податке.

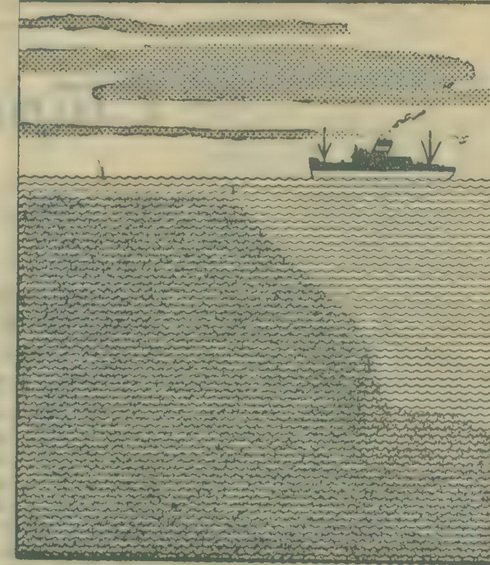
18.

Постоји неколико агенција у САД које се баве проучавањем мора. Ипак, највећи део послова обавља институт Вудз Хол и океанографски институт Скрипс који припада Калифорнијском универзитету. Вашингтонски колеџ за рибарство је већ постигао светски реноме познатим радовима из области биологије, мора и рибарства. У току последње три деценије учињено је доста на допуни онога што је постигнуто.

19.

После другог светског рата научници су успели да направе инструменте помоћу којих су могли да „виде“ испод површине мора. Данас се дубине мора и океана мере електронским инструментима. Звук се упути према дну и онда се из брзине кретања звука кроз воду и времена потребног да он продре до дна, одбије од њега до инструмената израчуна колико је растојање односно дубина.

20.

Сразмерно плитке воде уз копно често свега по 150 метара дубине, негде широке, а негде уске, представљају потопљене делове континената који стрмим континенталним одсеком прелази у океанска корита дубока 3 — 4 и више хиљада метара. Овај други део мора занимљивији је за човека. Јер, у њему има најразноврснијих облика живота и минерала.

(Наставиће се)

ОПОМЕНА

— Чему би ми био потребан лекар кад данас постоји тако опширна медицинска литература — рекла је једном једна жена у присуству чувеног немачког лекара Зауербруха.

— Будите обазриви, милостива — примети на то Зауербрух смешећи се — да на крају не умрете због неке штампарске грешке.

САМОКРИТИКА

На почетку своје каријере велики композитор Верди веома се тешко пробијао. Једно од његових дела пропало је на самој премијери. После неуспеле представе, када се Верди утучен враћао кући, један од његових пријатеља покушавао је да га по сваку цену утеши и ободри. Као последњи аргумент да представа није била баш толико лоша навео је да за време њеног извођења нико није звиждао.

— А зар може публика да звижди док зева? — огорчено му одговори Верди.

ИСКРЕНО МИШЉЕЊЕ

Композитор Бернард Шолц дошао је једном Јоханесу Брамсу с којим је био у пријатељству и ставио пред њега једну своју нову композицију.

— Молим те, Јоханесе, кажи ми отворено своје мишљење о овоме.

Брамс је дуго превртао нотне листове, а најзад их је узео између два прста, мало одигао од стола и рекао:

— Невероватно добар нотни папир. Где си га купио?

ШО И ПРИМАДОНА

Чувени енглески књижевник Џорџ Бернард Шо био је једно време музички критичар и као такав страх и трепет за примадоне. Једном, после представе „Риголета“ певачица Мабел Вебстер испричала је Шоу како се боји да једног дана не изгуби глас и да је због тога то своје највеће благо осигурала на 10.000 фунти стерлинга.

— Изврсна идеја — приметио јој је на то Шо. — А шта сте урадили с новцем?

ПРИЈАТЕЉСКА ОСВЕТА

Бењамино Ђиљи и италијански певач Тито Скипа били су велики пријатељи. Али, и пријатељима се догађа да се понекад наљуте један на другог. Ђиљи, који се сматрао увређеним, одлучио је да се освети пријатељу. У три часа ноћу позвао је телефоном Скипу (Ђиљи је умео мајсторски да измени глас) и представио му се као неки банкар, трули богаташ.

— Кажите ми, мистер Скипа — обратио се он буновном певачу — певате ли сутра у миланској Скали?

Иако љут што га је пробудио усред ноћи, Скипа је љубазно одговорио:

— Да, разуме се, певам.

— Тако — разочараним гласом рекао је тада лажни банкар. — Мораћу онда да вратим улазнице које сам купио за сутрашњу представу. Јер, ја сам дошао из Њујорка да бих чуо Ђиљија!

Рекавши то, Ђиљи је спустио слушалицу.

Фантастична прича

Реј Бредбери

ЗЛАТООКИ

Ветар с поља дувао је око усијаног метала ракете. Шкрипнувши потмуло, врата су се отворила. Најпре је изишао мушкарац, затим жена с троје деце, за њима остали. Сви су пошли преко марсовске ливаде према недавно саграђеном насељу, али је мушкарац с породицом остао.

Ветар му је мрсио косу, тело је било напрегнуто као да је још загњурено у бескрај празнине. Жена је стајала крај њега; дрхтала је. Деца, као ситно семење, требало је да урасту у тле Марса.

Деца су одоздо посматрала очево лице, гледала га како посматра Сунце не би ли открио какво је време за живот настало. Лице му је било хладно, сурово.

— Шта је с тобом? — запита жена.

— Вратимо се у ракету.

— И на Земљу?

— Да. Чујеш ли ово?

Ветар је дувао као да јечи, не престајући. А шта ако марсовски ваздух исиса из њих душу, као срж из костију? Мушкарац се осећао потопљен у некакву течност која може да му растопи разум, сажеже сећања. Погледао је на брежуљке заобљене неумољивом руком времена, на развалине града што се губио у мору траве.

— Храбрије, Хари — одазва се његова жена. — Сад је већ прекасно. Иза нас лежи шездесет пет милиона миља, ако не и више.

Светлокоса деца су цвркутала под сводом марсовског неба. Одговарали су им звиждање и зујање ветра у грубој трави. Мушкарац се прихватио кофера.

— Пођимо — одговорио је као човек који стоји на обали мора и решен је да плива и утоне.

Кренули су према насељу.

*

Породица се звала: Хари Битеринг, његова жена Кора, њихова деца Ден, Лора и Девид. Живели су у белој кућици, јели су укусну храну али их несигурност ни за тренутак није напуштала.

— Осећам се — често је говорио Хари — као грудва соли која се топи у планинском потоку. Ми не припадамо овом свету. Ми смо људи Земље. Овде је — Марс. Он је створен за Марсовце. Хајде да одлетимо на Земљу.

Жена је одречно одмахивала главом.

— Земљу могу да разнесу бомбом. Овде смо у безбедности.

Свако јутро Хари је проверавао све унаоколо: топлу пећ, саксије с крвавоцрвеним геранијумима. Нешто га је терало на то као да је очекивао да наједном нечега неће бити. Јутарње новине још су мирисале на штампарску боју, новине право са Земље, из ракете која је долетала свако јутро у шест часова. Отварао је новине изнад тањира, док је доручковао, и трудио се да говори ведро.

— Кроз десет година на Марсу ће нас бити милион или више. Имаћемо велике градове, заиста! Плашили су нас да нећемо успети. Да ће нас Марсовци прогонити. А зар смо овде и видели Марсовце? Ни једног јединог, ни живе душе. Додуше, видели смо градове, али напуштене, у развалинама, зар не?

— Не знам — примети Дев — можда су Марсовци овде, али невидљиви. Понекад ноћу као да их чујем. Слушам ветар. Песак удара о окна. Видим овај град, високо у планинама, где су некад живели Марсовци. И чини ми се да видим како се тамо нешто миче. Шта мислиш оче, зар се Марсовци нису наљутили на нас због тога што смо дошли?

— Бесмислица! — Битеринг погледа кроз прозор. — Ми смо мирни људи. Сваки изумрли град има своје сабласти. Сећања... мисли... успомене. — Његов поглед вратио се планинама. — Посматрате степенице и мислите: како је изгледао Марсовац који се њима успињао. Посматрате марсовске цртеже и мислите: како је изгледао уметник? Сами себи стварате сабласти. То је потпуно природно: машта... — Прекинуо је нит својих мисли. — А ви сте опет тумарали по развалинама?

— Не, оче. — Дев је упорно гледао своје ципеле.

— Запамтите, треба да се држите што даље од њих. Додај ми џем.

— Осећам да се нешто мора догодити — прошапутао је Дев.

„Нешто“ се и догодило тог истог дана, пред вече.

Лора је плачући протрчала кроз читаво насеље. У сузама је утрчала у кућу.

— Мама, тата, на Земљи су немири! — ридала је. — Сад су јавили преко радија... Уништене су све космичке ракете! Више никад ракете неће долетети на Марс, никад.

— О Хари! — Кора је загрлила мужа и кћерку.

— Јеси ли сигурна, Лоро? — тихо је запитао отац. Лора је плакала. Дуго се чуло само продорно звиждање ветра.

„Остали смо сами — помисли Битеринг. Обузела га је празнина, зажелео је да удари Лору, да викне: „Није истина, ракета ће долетети!“ Али уместо тога погледао је ћеркину главицу, притиснуо је на груди и рекао:

— То је немогуће, опет ће доћи, сигурно.

— Да, али када, кроз колико година? Шта ће дотад бити?

— Ми ћемо, разуме се, радити. Радити и чекати. Док ракете не долете.

*

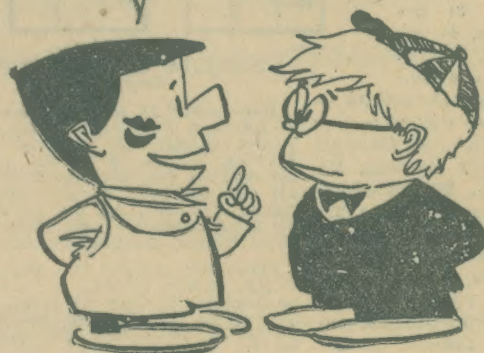
Последњих дана Битеринг је често лутао по врту, усамљен, ошамућен. Док су ракете ткале у космичком пространству своју сребрну мрежу он се некако мирио са животом на Марсу. Јер, сваког минута могао је себи да каже: „Сутра, ако хоћу, вратићу се на Земљу.“ Али, сада је та мрежа ишчезла. Људи су остали суочени са пространствима Марса, ошамућени врелином марсовског лета, затворени у куће за време марсовских зима. Шта ће бити с њима?

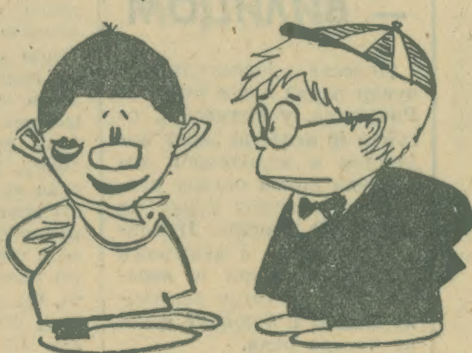
Сео је за час на колица крај леје, мале грабуље подрхтавале су му у рукама. Из врта су се виделе марсовске планине. Мислио је о поносним древним именима која су носили планински врхови. Али и поред тих имена људи су, спустивши се с неба, сматрали марсовске реке, планине и мора безименим. Некад су Марсовци подизали градове и давали им имена; освајали планинске врхове и давали им имена; бродили морима и давали им имена. Мора су пресахнула, ветрови заоблили врхове, градови су стајали у развалинама. И људи су с неким осећањем потајне кривице давали древним градовима и долинама нова имена.

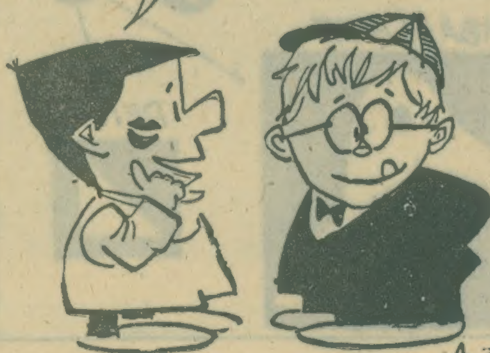
Битеринг је био сав у зноју. Обазрео се и никога није видео. Тада је скинуо капут, затим кравату. Уредно их је окачио на грану бресквиног дрвета донетог од куће, са Земље.

Вратио се размишљању о именима и планинама. Људи су им мењали називе. Планине и долине, реке и мора носили су имена великана са Земље, научника и државника: Вашингтона, Линколна, Ајнштајна. То није добро. Стари амерички колонисти поступили су мудрије остављајући стара индијанска имена: Висконсин, Јутах, Минесота, Охајо, Ајдахо, Милвоки, Осео. Древна имена с древним значењем. Замишљено загледан у далеке висове размишљао је: изумрли Марсовци, можда сте ви тамо горе?

(Наставиће се)

НАРОДНЕ УМОТВОРИНЕ

Чобанин и његове овце

Ишао један путник покрај ливаде и угледа једног чобанина где по овој ливади пасе овце, па му назове: „Помоз бог, чобанине!" и шалећи се упита: „Колико вас је у све брава?" Чобанин се ни најмање не помете но одмах одговори: „Кад би ми ти поклонио трећину од оног што имам, па четвртину твоја жена, а пет твоја мајка било би их таман 100 осим мене и тебе".

Питање: колико је било на ливади оваца?

Одговор: Било је 60 оваца.

Девојчице и ораси

Три девојчице играле су у орахе. Убрзо једна добије све орахе па је са својим орасима имала 45. Пре игре две девојчице имале су подједнако ораха, а трећа само половину једне од њих. Питање: колико је ораха имала свака девојчица?

Одговор: I и II имале су по 18, III 9 (18+18+9=45).

Бобова година

Године 1803. завладала је на Крајини страшна глад. Народ је умирао, неко се раселио, а што је остало прехранило се бобом. Зато је ова година дуго остала у сећању као „бобова година". Најстрашнија глад владала је тада на Кордуну.

Упоређења

Бели се као тигањ на снегу.

Весели се као на даћи.

Добро му је као раку у врелој води.

Миран је као јаре.

Пун је памети као пијавица костију.

Стоји као у решету вода.

ОТВОРИ ОЧИ

У БАШТИ

Топло је и деца уживају у сеновитој башти. Цртајући их, наш илустратор је начинио четири грешке. Можете ли да их откријете? Дајемо вам за то десет минута. Ако их ни за то време не нађете, дајемо вам одговор.

ОДГОВОР:

1. Стари грамофон свира (из његове велике трубе излећу ноте) иако игла није на плочи.

2. Ручица за навијање налази се на погрешној, левој страни грамофона.

3) Једно уже које би требало да држи љуљашку није цело.

4) Малишан је стао на црево којим његов друг залива цвеће. Вода у цреву ће се, природно, нагомилати, али испред дечакове ноге, а не иза.

Новац од авиона

Недавно је у Јемену повучен из оптицаја ситан новац начињен од алуминијума, односно од алуминијумских делова једног авиона који се срушио на јеменску територију.

БУДИЛНИК ПОМИРЕЊА

Часовник назван „будилник помирења" предвиђен је за стварање потпуне хармоније у породичним односима. У случају брачне несугласице будилник треба навити на одређено време када се из њега зачује глас: „Па, како је? „Јесте ли се већ помирили и пољубили једно друго?".

Будилници помирења појавили су се у Енглеској.

ОД ТАЧКЕ ДО ТАЧКЕ

Девојчица жели да нацрта птицу коју је видела у зоолошком врту. Али, коју птицу? Дознаћете ако оловком повежете све тачке од 1 до 28.

УХАПСИО САМ СЕБЕ

Једног дана, рано у зору, полиција је дигла из постеље судију из португалског града Опорта и одвела га у затвор. Тамо се тек објаснило да је судија, претходног дана, испуњавајући налог за хапшење неког преступника у расејаности написао на формулару — своје име.

ПУН ПОГОДАК — ВИЛИЦОМ

Педесет једногодишњи чувар парка Хари Воро из Ричмонда, у Енглеској, осуђен је недавно „због пијанства и недоличног понашања према органу власти" на новчану казну од око 5.000 динара. Приликом препирке с дежурним полицајцем Хари је извадио из уста своју вештачку вилицу и бацио се њоме на чувара реда.

НАПРАВИ САМ

МАЛИ ПАТАК ОД ПЛУТЕ

За њега су вам потребна три полукружна запушача од плуте; један величине правоугаоника број 1 а два друга као правоугаоник број 2, два зрна шибице и папир за цртање.

Начин прављења: изрежите главу, врат и реп (цртеж бр. 3) засеците полукруг (цртеж бр. 1) на два места, да бисте у њих увукли врат и реп (цртеж бр. 4). Два зрна шибице обрежите према цртежу бр. 5 и забодите их у полукружиће запушача 1 и 2.

Предлог за бојење: патка обојте жутом бојом, очи црном, црте на крилима црном бојом.

(Наставиће се)

МАЛО ЛУКАВСТВО

Залепите на један од ваших већих лењира или троуглова комадић финијег „шмиргл-папира". Тиме ћете уштедети време које, при цртању, трошите на заоштравање оловке.

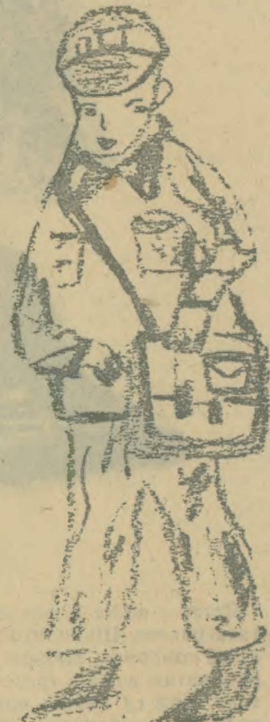

„У ПАРКУ", РАД ВАЊЕ КАРАБЕГОВИЋ, НОВИ САД, ПАВЛЕКА МИШКИНЕ БР. 40 ТЕЛЕП

Дечји цртежи са конкурса

Дечји цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„ПОШТАР", РАД ЉИЉАНЕ КОЛАКОВИЋ, БЕОЧИН, ЖЕЛЕЗНИЧКА БР. 1

„ЗИМА У ГРАДУ", РАД ПРЕДРАГА МИЛАКОВИЋА, ВАЉЕВО, МИЛОВАНА ГЛИШИЋА УЛ. 91.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) непчани глас, 7) острво у Јадранском мору, 8) врста давно изумрлих сурлаша огромног раста, 10) врста игре на срећу, 12) река у Србији, 13) црноморско пристаниште у СССР, 15) јужно воће, 16) поклон, 17) скраћеница за коњску снагу, 19) хемијски знак за мазуријум, 20) острво у Напуљском заливу, 22) покривач за главу, 24) мале тежине, 26) врста индијског новца, 27) рибља јаја, 28) личност из Есхилове трилогије „Орестија", 30) самогласник и сугласник, 31) грчко слово, 32) стара мера за тежину, 34) рубље, 36) стручак, стабљика, 38) град у Италији, 40) хитра, 41) почетак трке, 42) река у Западној Немачкој, 43) грубо вунено сукно, 44) грчко слово.

Усправно: 1) опера чешког композитора Беджиха Сметане, 2) учесник неког догађаја, 3) део коњског прибора, 4) пустиња у Индији, 5) главни град Јордана, 6) познати спев Петра Петровића — Његоша, 7) страно мушко име, 9) наша река и планина, 10) кост (мед.), 14) лука у Израелу, 18) град на Јадрану, 20) благајник, 21) речна и морска животиња, 22) предлог, 23) острво у Јадранском мору, 25) река у Колумбији, 29) северни јелен, 30) врста жита, 32) обрт, 33) град у Француској, 35) главни руководећи орган, 37) река у Сибиру, 39) богиња срдбе код старих Грка.

	1	2		3	4	5	6	
7			■	8				9
10			11	■	12			
13				14	■	15		
16			■	17	18	■	19	
		■	20			21		
22		23		■	24			25
26				■	27			
	28			29		■		
30		■	31		■	32		33
34		35	■	36	37			
38			39	■	40			
41					■	42		
	43				44			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Арлан (Марсел), 6) Кварнер, 8) трап, 9) Трир, 11) Авлин (Клод), 13) вођ, 14) ка, 15) дах, 17) да, 18 во, 20) раме, 22) ерг, 24) јеж, 25) рен, 26) вук, 28) еон, 30) рам, 32) Бел (Александар Грахам), 34) Ед, 35) тле, 37) И(во) А(ндрић), 38) збир, 40) Верн (Жил), 42) Енс, 43) око.

Усправно: 1) авал, 2) „Рапид", 3) ЛР, 4) Ант, 5) нерв, 6) „Крваве свадбе", 7) Рио де Жанеиро, 8) так, 10) рђа, 12) нар, 16) Хајне, 19) ор, 21) ме, 23) Грк, 27) ум, 29) Об, 30) рез, 31) ел, 33) лан, 35) трс, 36) ево, 39) Ин, 41) Ек.

КОМАНДИР ЕСКАДРИЛЕ »ЦРНА СМРТ«

Двоструки херој Совјетског Савеза поручник Сивков извршио је у току прошлог рата 243 борбена лета.

ПОРУЧНИК Григорије Флегонтович-Сивков свакако је један од најбољих пилота-бомбардера Совјетског Савеза у прошлом рату. Својом беспримерном храброшћу он је уништио стотине немачких тенкова и топова на совјетским фронтовима.

У стаљинградској бици летео је по неколико часова дневно. Чим непријатељ пође на јуриш, поручник Сивков је већ био на фронту. Бомбама је засипао зграде у којима су се налазили немачки војници и штабови остављајући ужас и ватру за собом. Био је најхрабрији пилот у пуку и сви су желели да лете са њиме. Током целог рата 176 пута је водио групу бомбардера у окршају, а учествовао је у 243 борбена лета избацивши неколико тона бомби.

Када је добио нови авион тешки бомбардер ИЛ-2 уместо СУ-2 који није био подесан за борбу, Сивков се осећао сигурнији у ваздуху него на земљи. Његов сан да лети на тешком бомбардеру, који ће носити више бомби и ракета био је остварен. Био је то преокрет у његовој летачкој каријери. Сивков се отада специјализовао за борбу против немачких тенкова и оклопних кола ракетама.

Брзина, бомбе, ракете

Једног дана, новембра 1943. године, за време великих борби на јужном фронту Совјетског Савеза, Сивков се на велико изненађење својих другова одједном бацио на десни бок и пошао према земљи. Тешки бомбардер се свом силином захуктао у понор да би прешао у бришући лет. Пилоти из његове групе следили су га до извесне висине, а кад су видели да Сивков лети толико ниско да бомбардер скоро додирује земљу нису смели да га следе. Сивков је летео на пет метара изнад земље! Био је то експеримент о којем је дуго мислио и тада први пут успешно извео.

— То је једини начин да пилот постигне изненађење при нападу на непријатеља — правдао се Сивков код команданта пука на рапорту.

После дужег разговора командант бомбардерског пука га је схватио. Одобрио му је да лети на висини на којој ниједан пилот тада није летео. Истог дана Сивков је добио задатак да на коти 175 „ућутка" немачку батерију чији су топови били одлично маскирани.

Сивков је са својим бомбардером у ниском лету прелетео непријатељску батерију и — она више није постојала. Биле су довољне четири ракете да батерија са посадом буде уништена. Ни немачка пешадија ни противавионски топови нису га приметили. Били су немоћни да се бране. Када га је командант пука упитао како је решио задатак, Сивков је кратко одговорио:

— Брзина, бомбе, ракете!

Од тада је Сивков постао страх и трепет за непријатељске топове и тенкове. Летео је изнад самих глава немачких војника. Посаде топова остављале су своја оруђа и бежале у прве заклоне кад би се он појавио.

У штабу команданта једног сектора јужног фронта, на коме је оперисао бомбардерски пук којем је и Сивков припадао, разматрала се борбена ситуација, крајње неповољна за јединице Црвене армије на овом сектору. Тог дана није се летело. Облаци су били тако ниски да се ни најближи објекти нису видели, а киша је непрестано падала. Немачки тенкови су продирали. Већ су улазили и у рејоне топовских батерија чија их ватра није могла зауставити. Једино су „штормовици" могли да зауставе продор непријатељских тенкова. Командант сектора није желео да нареди полетање бомбардерском пуку, јер би то по оваквом времену значило летети у смрт.

— Нема наређења за дејство — говорио је командант пука својим командирима ескадрила, али командант сектора дозвољава летење, остављајући нама да одлучимо. Време је очајно. А ситуација на фронту...

— Може да се лети — рече поручник Сивков. Молим вас да ја извршим тај задатак.

„Црна смрт" долази

Ескадрила Сивкова је загрмела и зачас нестала у тамносивим облацима. Доле су се једва назирале литице планинских теснаца кроз које се ескадрила тешко провлачила. Облаци су вертикално струјали горе-доле.

— Тенкови! — изненада викну Сивков преко радија.

Ескадрила се одједном обруши на челичне грдосије, бомбе заглушише цео простор, док су ракете непрестано фијукале и забадале су у челичне оклопе. Обавијени димом и пламеном, тенкови се испречише у теснацу и цела колона стаде.

— Понављамо напад! — нареди Сивков.

Ескадрила направи заокрет и на остатак тенковске колоне сручи читаву кишу ракетних зрна док су топовима и митраљезима нападали цистерне са горивом из којих је сукљао пламен праћен снажним експлозијама. Ниједан немачки тенк није остао читав. Немцима је било несхватљиво да се по оваквом времену може летети. После катастрофе ове немачке тенковске колоне, Немци би, кад год се „штормовици" појаве на овом сектору говорили:

— Долази црна смрт!

Дешавало се чак и то да немачки топови умукну за време борбе када се појави Сивков са својом бомбардерском ескадрилом. Плашили су се да их Сивков не примети из бришућег лета јер би то био њихов крај — могли су да очекују само бомбе и ракете.

Олуја кроз пламену завесу

У лето 1943. положај немачких дивизија на свим фронтовима у Совјетском Савезу постајао је све тежи. Немци су масовно бежали са „Плаве линије", која је под притиском Црвене армије попустила. Тенкови су били закрчили путеве према позадини. Са њима су се повлачили самоходни топови и јака противавионска артиљерија.

Одједном се изнад тенковских колона појавила Григоријева ескадрила „штормовика" у бришућем лету. Личила је на олују која је из себе остављала пламене стубове запаљених тенкова. Авионске ракете су својом циком увећавале панику. Око стотинак немачких противавионских топова бесомучно је тукло на све стране правећи праву пламену завесу кроз коју се Григоријева ескадрила пробијала ракетном и топовском ватром бомбардера.

Када су бомбардери направили заокрет да понове напад на тенковску колону, Сивков примети читаве композиције натоварене немачким војницима спремне за покрет. Повео је ескадрилу на ове транспорте кроз још жешћу противавионску ватру. Само из једног налета ескадрила је збрисала и композиције и железничку станицу, која се више није могла препознати. Железничке шине, вагони, топови, све је било тако рећи самлевено.

Тек што је ескадрила бомбардера почела да се пење и да се удаљује од железничке станице Григоријев бомбардер одједном задрхта и зарони према земљи. Добио је топовски погодак. Сивков покуша да се одржи у хоризонталном лету, али захуктали мотори вукли су према земљи. До положаја је било око петнаест километара, а слетети на непријатељске положаје значило је пасти у заробљеништво или бити убијен. Пун наде да ће бомбардер издржати Сивков последњом снагом усмери машину према положајима, али мотор бомбардера одједном ућута. Бацивши поглед на карту у којој су били уцртани непријатељски положаји, Сивков у последњој секунди успе да слети на једну пољану, недалеко од једне немачке јединице.

Ескадрила бомбардера загрме преко Сивкова и продужи према аеродрому. Сивков погледа увис и кад је мислио да ће погледом испратити своју ескадрилу, два „штормовика" напривише оштар заокрет и пођоше му у сусрет с намером да му помогну. Неколико минута касније први бомбардер покуша да извуче стајни трап и да слети али услед оштећења точкови су отказали. Он прелете Сивкова и продужи лет за ескадрилом. Док га је Сивков пратио погледом, други бомбардер је точковима додирнуо земљу.

Авион се полако заустављао и само што је Сивков ускочио у кабину, немачки минобацачи почеше да засипају ватром импровизовани аеродром. Али, било је касно. Бомбардер се винуо у висину. Када је дошао на аеродром, командант пука га је дочекао и честитао му.

— Остао сам без коња — рече Сивков жалосно свом команданту.

— Шта ћеш, такав је рат — рече му командант.

Сутрадан је Сивков опет водио ескадрилу на тенкове и топове.

ОБ ЕД ПОД МАСКОМ

У једном од многих ресторана у монденском француском летовалишту Кану, сваком госту стоји на располагању велик избор тамних наочара, перика и бркова. Разлог: да би сваки посетилац, ако то жели, могао да обедује инкогнито.

Роман о освајању космоса

САСТАНАК МЕЂУ ЗВЕЗДАМА

11. и 12. август 1962. Андријан Николајев (лево) узлетео је у орбиту 24 часа пре Павела Поповича. Двојица космонаута су се, кружећи око Земље у својим космичким бродовима Васток 3 и Васток 4, примицали један другом до на пет километара. Атерирали су неколико минута један после другог.

ЈОШ ЈЕДАН „УСАМЉЕНИК"

3. октобар 1962. Нови амерички космонаут, Волтер Шира, провео је у орбити нешто више од девет часова, у капсули Меркури тешкој 1.374 кг. Избачен је ракетом Атлас.

ДАН И ПО БЕЗ ТЕЖИНЕ

15. мај 1963. Последњи потхват у пројекту Меркури припао је Лероју Куперу, који је готово дан и по остао у орбити начинивши 22 обртаја око Земље.

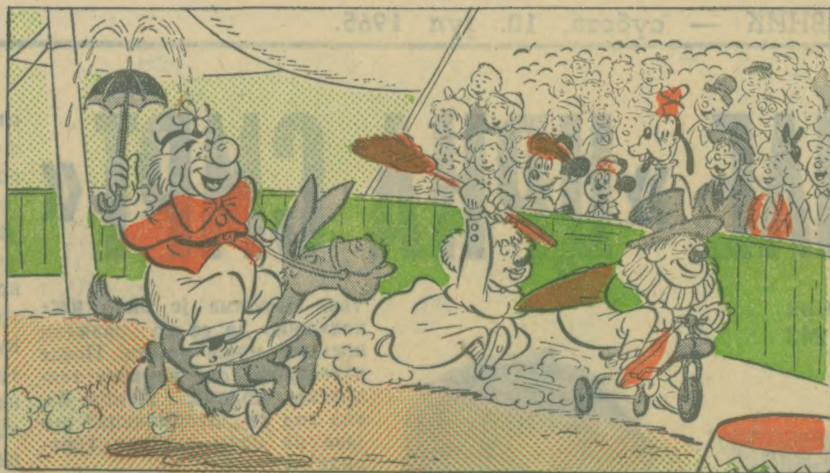
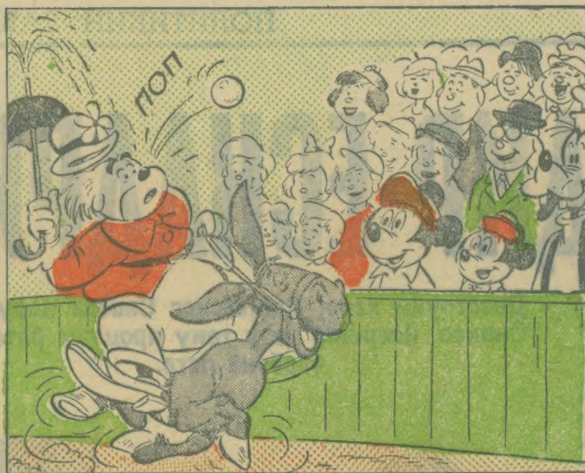

ПРВА ЖЕНА У КОСМОСУ

14. и 16. јун 1963. Два дана после пуковника Валерија Биковског, лансирана је у свемир прва жена — Валентина Терјешкова. Биковски је начинио 82 круга око Земље (најдужи лет), а Терјешкова 48.

WALT DISNEY

МИКИ

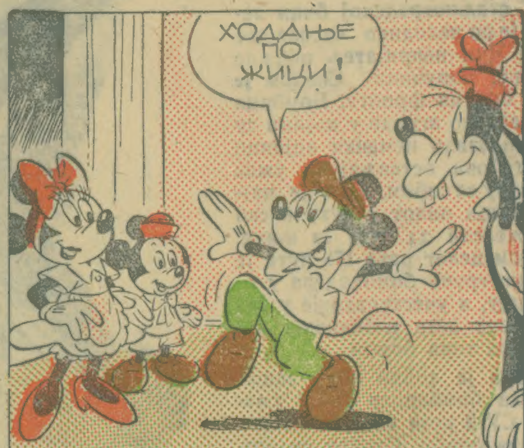

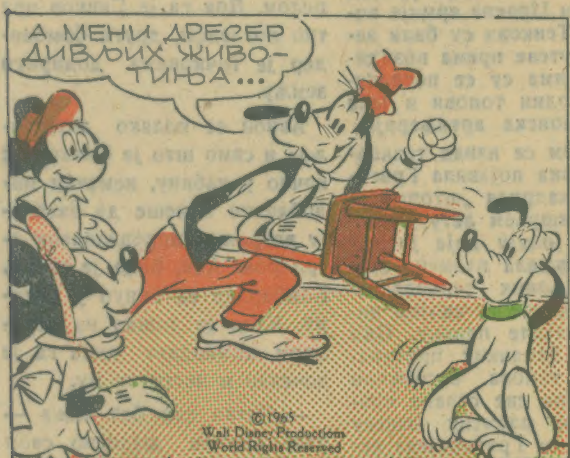

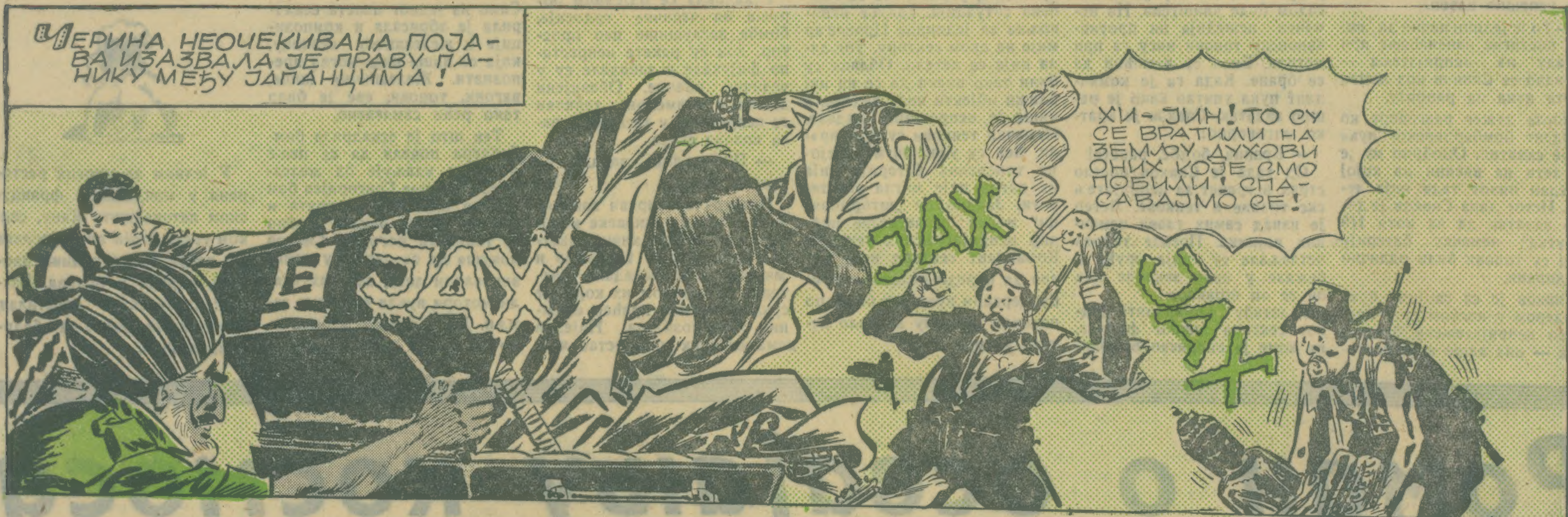

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 101-11-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 1.800; полугодишња 900; за иностранство: годишња 2.600, полугодишња 1.300 дин. Рукописи се не враћају.